

УЛС ТӨР

Олон нийтээс оноо цуглуулах
овсгоотой гишүүн алга

➔ 2

НИЙГЭМ

УБЦТС компани
торгуулийн мөнгийг
дураараа нэмсэн гэв

➔ 4

ЗГМ: СУРВАЛЖИЛГА

Эл хуль байгаагаас
наймаачдын орлого
буурчээ

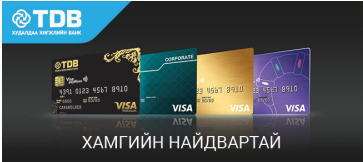
➔ 5

ZGM DAILY

FULL
ENGLISH PAGE
INSIDE

➔ 20-21

ЗАСГИЙН ГАЗРЫН МЭДЭЭ

2020.02.07, БААСАН-№026 (1305) ~ ИРГЭН БАЯН БОЛ УЛС БАЯН ~ ₮1000, 24 НҮҮР

АЛТ	ЗЭС	ТӨМРИЙН ХҮДЭР	НЕФТЬ	ЧИНГИС БОНД	ХУРАЛДАЙ БОНД	ГЭРЭГЭ БОНД	САМУРАЙ БОНД	АМ.ДОЛЛАР	ЮАНЬ	РУБЛЬ	ВОН
1,567.60 0.32%	5,618.00 2.85%	640.00 1.54%	60.00 7.60%	104.92	114.74	102.38	103.19	2553.47	395.08	43.84	2.33

Тусгай зөвшөөрөлтэй уурхай руу хууль бус алт олборлогчид халдлаа

“Нинжа” нар уурхайн эзэмшил рүү яг л спикер мэт дайрч, тусгайгийнхан шиг хамгаалалтын албаныхныг “сөхрүүлжээ”

Ухаантай
сонгогчоос
улстөрчид айдаг

➔ 7

Ард иргэдээ харанхуй,
мунхаг байлгах санаархал их
эртнээс улбаатай

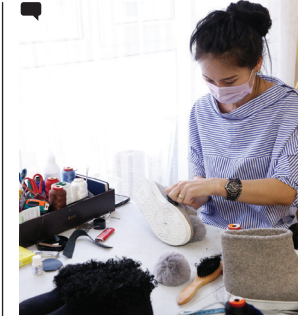
Супер ээж Ану

➔ 17

Дахин
давтагдашгүй
“Дэгжин гоо” брэнд

➔ 18

“Дэгжин гоо” брэнд нь
бүтээгдэхүүнээ зөвхөн
онлайн-аар борлуулдаг

Өнөөдөр	Маргааш
-8°C ☁	-6°C ☁
-20°C 🌙	-19°C 🌙

➔ 3

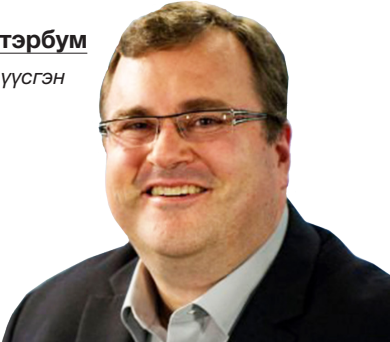
Д.Пүрэвдорж:
Гавьяат нисгэгч цол
хүртэхдээ баярлахаас
илүү айж байлаа

➔ 6

#1349 \$1.9 тэрбум

Рейд Хоффман, LinkedIn-ийн үүсгэн
байгуулагч, энтрепренер

Хэрвээ та
эрсдэлийг олж
харахгүй бол эрсдэл
таныг хайж олох
болно.

УЛС ТӨР

ЗГМ: ТОВЧХОН

■ ПАРЛАМЕНТ

Төрийн байгуулалтын байнгын хороо СЕХ-ны шинэ гишүүдийн тангараг өргүүлэх ёслолыг зохион байгуулав. Парламент өнгөрсөн сард СЕХ-ны гишүүнээр ЗГХЭГ-ын тэргүүн дэд дарга Б.Ганбат, ЕТГ-ын дэд дарга Г.Байгалмаа, УУХҮЯ-ны газрын дарга Э.Батболд, СЕХ-ны Ажлын албаны дарга Д.Баяндүүрэн, ШЕЗ-ийн нарийн бичгийн дарга О.Амгаланбаатар нарыг томилсон юм.

■ ХАРИЛЦАА

УИХ-ын дарга Г.Занданшатар Казахстан Улсаас манай улсад суугаа Элчин сайд Ж.Адылбаевыг хүлээн авч уулзжээ. Уулзалтаар энэ онд Улаанбаатарт болох Монгол, Казахстаны Засгийн газар хоорондын комиссын ээлжит хуралдаан болон тус улсын Ерөнхий сайд А.У.Мамины айлчлал, Ерөнхийлөгч Х.Баттулгын Казахстанд хийх айлчлалын талаар дэлгэрэнгүй танилцуулсан байна.

■ ЗАСГИЙН ГАЗАР

Улсын Онцгой комиссын шуурхай бүлэг “Замын-Үүд” хилийн боомтод ажиллалаа. ОБЕГ-ын тэргүүн дэд даргаар ахлуулсан тус бүлэг боомтын үйл ажиллагаа, хилээр нэвтэрч буй зорчигчдын талаарх мэдээллийг сонсож, олон цагаар ажиллаж буй алба хаагчдын илүү цагийн мөнгийг тооцож олгохыг боомтын удирдлагад үүрэг болгожээ.

■ ТОО

96

Хувь. Нийслэлийн Засаг даргын зөвлөлийн хурлаар Засгийн газрын 2016-2020 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг хэлэлцэж 96 хувьтай биелсэн гэж дүгнэжээ. Мөн НЗДТГ-ын хариуцан хэрэгжүүлэх 31 арга хэмжээний 18 нь 100 хувь, найм нь 70 хувийн гүйцэтгэлтэй байгаа гэв.

Олон нийтээс оноо цуглуулах овсгоотой гишүүн алга

Эрх баригчдад ээлээ өгөх хуулийн хэрэгжилт гацсанаас нэр хүндээ өсгөх боломж нь нэгээр хасагдав

✍ П.Батбөх, ЗГМ сонин

Парламент баталсан хууль, шийдвэрийнхээ хэрэгжилтэд хяналт тавих үүрэгтэй. Гэвч УИХ энэ үүргээ хангалтгүй биелүүлж байгааг ганцхан хуулийн хэрэгжилтээр жишээ татан дүгнэж болохоор байна.

Өнгөрсөн онд УИХ 2020 оны улсын төсвийг батлахдаа Малчин, хувиараа хөдөлмөр эрхлэгчийн тэтгэврийн даатгалын шимтгэлийг нөхөн төлүүлэх тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулж хамт баталсан. Эл өөрчлөлтөөр хуулийн хэрэгжих хугацааг ганцхан жил байхаар тогтоосон юм. Өөрөөр хэлбэл 2020 оны эхнээс 2021 он хүртэл ганц жилийн хугацаатай хэрэгжих хууль гэсэн үг. Харамсалтай нь **хууль хэрэгжих хугацаанаас хоёр сар шахам өнгөрөөд байхад нэг ч малчин, хувиараа хөдөлмөр эрхлэгч шимтгэлээ нөхөн төлөөгүй байна.** Холбогдох төрийн байгууллага журмаа баталж чадаагүйгээс төлөх боломж ч бүрдээгүй байгааг албаныхан тайлбарлаж буй. Энэ хууль салбарын харилцааг бус нийгмийг хамарсан үйл ажиллагааг зохицуулах учраас парламентаас гаргасан чухал шийдвэрт тооцогдоно. Цаашлаад улсын төсвийн орлого, тэр дундаа Нийгмийн даатгалын сангийн (НДС) орлогын бүрдүүлэлтэд чухал нөлөөтэй юм.

УИХ өнгөрсөн оны төгсгөлд Ерөнхийлөгчийн тавьсан НДШ-ийг хоёр хувиар нэмэхийн эсрэг хоригийг хүлээн авсан. Үүнтэй холбогдуулж тус сангийн зарим орлогыг бууруулж баталсан.

📷 Гэрэл зургийг С.Батсайхан

Тухайлбал, **ААН, байгууллагаас төлөх шимтгэлийн орлогыг 79 тэрбум, ажиллагсдаас төлөх шимтгэлийг 86 тэрбум, сайн дурынхыг найман тэрбум төгрөгөөр бууруулсан.** Харин бусад орлогоос 74.7 тэрбум төгрөг олно гэж тооцсоныгоо 248.8 тэрбум болгон нэмэгдүүлсэн юм. Бусад орлого гэдэг нь өнөөх малчин, хувиараа хөдөлмөр эрхлэгчдийн тушаах мөнгө болох нь тодорхой. Нийгмийн даатгалын шимтгэлийн нэмэгдлийг цуцалсан

үед малчин, хувиараа хөдөлмөр эрхлэгчээс авах шимтгэл орлогын тодорхой “цоорхойг” нөхөх учиртай.

Мөн УИХ 2020 оны төсвийг батлахдаа малчин, хувиараа хөдөлмөр эрхлэгчдийн тэтгэврийн даатгалыг нөхөн төлүүлэх хууль хэрэгжсэнээр 133.1 тэрбум олно гэж тооцоолсон. Гэвч **энэ орлого хуулийн хэрэгжилтгүйгээс төлөвлөсөн хэмжээгээр бүрдэхгүй байх нөхцөл нэмэгдсээр байгааг харсаар**

сууна. Үүний үр дүнд ирэх намар НДС-гийн алдагдал тойрсон маргаан улам ширүүснэ гэдгийг ч тооцоолох чадвар алга.

НИЙГМИЙН
ДААТГАЛЫН
ШИМТГЭЛИЙН
НЭМЭГДЛИЙГ
ЦУЦАЛСАН ҮЕД
МАЛЧИН, ХУВИАРАА
ХӨДӨЛМӨР
ЭРХЛЭГЧЭЭС АВАХ
ШИМТГЭЛ ОРЛОГЫН
“ЦООРХОЙГ” НӨХӨХ
УЧИРТАЙ.

Уг нь эрх баригчид энэ хуулийг хэрэгжүүлснээр ард түмэнд таалагдана хэмээн тооцож сонгуулиас өмнө хэрэгжүүлэх зорилт тавиад байсан юм. Гэвч хайхрамжгүй гишүүд, хайнга засгаасаа болж “их санасан газар есөн шөнө хоосон хоноход” хүрэх нь. **УИХ-ын гишүүд хуулийн хэрэгжилтэд хяналт тавих үүргээ ухамсарладаггүй юмаа гэхэд сонгуульд оноо цуглуулах боломжийг ашиглахгүй байгаа нь сүйхээгүй гэдгийг илтгэж буй.**

Овсгоотой бас олигтой түшээдтэй байсан бол нийгмийг хамарсан үйл ажиллагааг зохицуулах хуулийн хэрэгжилтийг Засгийн газраас нэхэж, салбарын сайдад асуулга хүргүүлэн үүргээ нэр төртэй гүйцэтгэх боломж дүүрэн байна. Шулуухан хэлэхэд УИХ-ынхаа нэрийг барьж, гишүүнийхээ эрх мэдлийг ашиглаад олон нийтээс оноо цуглуулах овсгоотой гишүүн энэ парламентад алга. ■

19 гишүүн, гурван сайд хөрөнгө орлогоо мэдүүлжээ

Авлигын эсрэг хуулийн дагуу жил бүрийн хоёрдугаар сарын 15-ны дотор төрийн өндөр албан тушаал хашиж буй эрхмүүд өөрийн болон гэр бүлийн гишүүдийн ХОМ-ийг бүртгүүлэх

үүрэгтэй. Хуулийн хугацаа дуусахад 11 хоног үлдээд байна. Одоогоор УИХ-ын 19, Засгийн газрын гурван гишүүн мэдүүлгээ өгөөд байна. Мөн төрийн болон нутгийн

захиргааны байгууллагуудаас Харилцаа, холбоо мэдээллийн технологийн газар, БХЯ, ШШГЕГ, ЗХЖШ, Увс, Завхан, Хэнтий аймгийн ЗДТГ мэдүүлгээ 100 хувь өгсөн бол ШЕЗ, ЭМЯ,

ХНХЯ, УУХҮЯ, ХХААХҮЯ, Шударга өрсөлдөөн хэрэглэгчийн төлөө газар, ИНЕГ зэрэг байгууллагууд 50 хувьтай байгаа аж. Харин АТГ-т 290 гаруй төрийн өндөр албан тушаалтан мэдүүлгээ шинэчлэн

гаргахаас 32.7 хувь буюу 95 албан тушаалтан мэдүүлгээ өгсөн байна. Мөн Төрийн нарийн бичгийн дарга найм, 19 агентлагийн дарга, 20 Элчин сайд, консул хөрөнгө орлогын мэдүүлгээ өгчээ. ■

[ЗГМ СОНИН]

“Засгийн газрын мэдээ” сонин нь ардчилсан, шударга ёс, хүний эрхийг дээдэлж, чөлөөт сэтгүүл зүйн хэм хэмжээг бүрнээ сахин, олон ургальч үзлийг илэрхийлэх мэдээллийн индэр байж, нийт Монгол үндэстний ойлголцол, эв нэгдлийг бэхжүүлэхийг эрхэм зорилгоо болгоно.

ТУЗ-ийн дарга
Эрдэнэбаатарын ДОЛГИОН

Ерөнхий эрхлэгч
Баатарын Дуламхорлоо

Зөвлөх
Шатарбалын Даваадорж

Орлогч эрхлэгч
Лхагважавын Сугармаа
Утас: 99903584

РЕДАКЦ

Улс төр, нийгэм, эрэн сурвалжлах мэдээллийн алба
Эдитор Б.Энхжаргал
Утас: 99901621

Цахим контент, бүтээлч үйлдвэрлэлийн алба
Эдитор Г.Баярсайхан
Утас: 99903574

Эдийн засаг, уул уурхайн мэдээллийн алба

ЗАР СУРТАЛЧИЛГАА

Утас: 99903581
99903578
99907843

ЦАХИМ ХУВИЛБАР

zgm.mn
ubinfo.mn

ХАЯГ

Улаанбаатар хот, Сүхбаатар дүүрэг,
I хороо, Энхтайваны өргөн чөлөө,
“Блю Скай тауэр” 407 тоот
Улсын бүртгэлийн дугаар. 1024

Утас: 70103131,
Факс: 70106065

ДУГААРЫН УДИРДАГЧ

Б.Энхжаргал

ТОДРУУЛГА & ЗАЛРУУЛГА
Уншигч та манай сонины мэдээ, нийтлэл, сурвалжилгатай холбоотой тодруулж, залруулах шаардлагатай санал, хүсэлт байвал
✉ **INFO@ZASAG.CO**
Утас: 99903584 хаягаар бидэнтэй холбогдоно уу.

Тусгай зөвшөөрөлтэй уурхай руу хууль бус алт олборлогчид халдлаа

“Нинжа” нар уурхайн эзэмшил рүү яг л спикер мэт дайрч, тусгайгийнхан шиг хамгаалалтын албаныхныг “сөхрүүлжээ”

Өнгөрсөн нэгдүгээр сарын 10-14-ний өдрүүдэд Эрүүгийн цагдаагийн алба, Төв аймаг дахь Цагдаагийн газрын нийт 35 алба хаагч Төв аймгийн Сүмбэр сумын нутагт ажиллагаа явуулсан. Тодруулбал, “Альтаир гоулд” ХХК-ийн “Баруун тахилт” гэх газарт MV-020838 дугаар бүхий ашиглалтын тусгай зөвшөөрөлтэй талбайд хууль бус гар аргаар алт олборлодог, 300 орчим тээврийн хэрэгсэлтэй мянгаад иргэдийг хүчээр тараасан юм.

Ингээд “Альтаир гоулд” ХХК-ийн удирдлагуудад хамгаалалтын албаа өндөржүүлэх үүрэг өгсний дагуу компанийнхан 20 ажилтан, гурван автомашинаар хүч нэмэгдүүлсэн байна. Гэвч нэгдүгээр сарын 30, 31-ний өдөр “нинжа” нар дахин дайрч, ажилтнуудыг гэмтээн, машин машинаар шороо дээрэмдсэн хэрэг гарчээ. Компанийн хамгаалалтынхан хэдийгээр хүч нэмэгдүүлсэн байсан ч ачааны

КОМПАНИЙН ХАМГААЛАЛ-ТЫНХАН АЧААНЫ БОЛОН ТОМ ОВРЫН ЖИЙП, МӨН СУУДЛЫН 70 ОРЧИМ АВТОМАШИН, 200 ГАРУЙ ХҮНИЙ ДАЙРАЛТЫГ ЗОГСООЖ ДИЙЛЭЭГҮЙ БАЙНА.

болон том оврын жийп, мөн суудлын 70 орчим автомашин, 200 гаруй хүний дайралтыг зогсоож дийлээгүй байна. Тулгаралтын явцад олон хүн бэртэж, хамгаалалтын албаны дарга хутгалуулсан нойтой хэрэг гарсныг нууцалж байна.

Гар аргаар алт олборлогчдыг бичил уурхай эрхлүүлж, нөхөрлөл хоршооны зохион байгуулалтад оруулан, нөхөн сэргээлт хийлгэх, тодорхой хэмжээний татвар төлдөг болгох зэргээр төрийн зохицуулалт хийснээр

“нинжа” нарын түрэмгийлэл харьцангуй намжсан байлаа. Гэтэл өнгөрсөн онд төрийн нэг өндөрлөг нь тусгайгийнхнаа урдаа бариад, уурхайн хамгаалалтын албаны ажилчдын гарыг мушгин, газар хэвтүүлэн дайрч орсноо ил цагаан үзүүлж, олныг гайхшруулсан. Төрийн шийдвэрийг гүйцэтгэсэн гэх боловч түрэмгийллийг дэврээсэн дээрх үйлдлийн горьг одоо амсаж байна гэхэд буруудахгүй. Шударга ёс тогтоож, хууль сахиулах зорилготой ч гүйцэтгэх ажиллагаа буруу явуулсныг шүүмжлээд өнгөрсөн. УИХ-ын дарга нь хүртэл дайрч орж болдог юм чинь алтны төлөөх аянд мордсон хууль бус олборлогчид аль ч хувийн хэвшил рүү хүч түрэн дайрч болно гэх ойлголт төрүүлсэн нь харамсалтай. Тэд арав гаруйхан хоногийн өмнө цагдаагийн бүрэлдэхүүнд “хөөгдөж”, техник хэрэгслээ хураалгасан хэрнээ хууль бус үйлдлээ дахин давтаж, ил цагаан дээрэм хийж байгааг хэн, хэрхэн зогсоох вэ. ■

Ерөнхийлөгчийн охин Конгрессийн танхимд Цагаан сар тэмдэглэж чадахгүй нь

Өнгөрсөн сар шинийн баярын үеэр Ерөнхийлөгч Х.Баттулгын охин Б.Намуун Вашингтон дахь Конгрессийн байранд “Монголын Цагаан сар Capitol Hill-д” арга хэмжээ зохион байгуулж байв. АНУ дахь ЭСЯ болон Конгрессийн Монголын бүлгийн тусламжтай 80 гаруй гишүүн, 200-аад зочин төлөөлөгчийн хүрээнд дээдсийн зиндааны ёслол болж өнгөрсөн бөгөөд жил бүр уламжлал болгон зохион байгуулахаар тохиролцсон юм. Уг арга хэмжээний үеэр Гуравдагч хөр-

шийн худалдааны хуульд дэмжлэг хүсэж, хүүхдийн төлөө “Намуун” сангийн үйл ажиллагааны төлөвлөгөөг танилцуулж байв. Тэгвэл энэ жил коронавирусийн халдвар тархалтаас сэргийлэх үүднээс АНУ-ын Конгрессийн байранд нийтийг хамарсан үйл ажиллагаа явуулахаас татгалзсан аж. Гэхдээ хоёр орны харилцаанд таагүй ойлголт төрүүлэхээс сэргийлж, хил залгаа оронд нь халдварт өвчин гарсан тул сэргийлэх зайлшгүй шаардлагатайг учирласан байна. ■

Voice-ийн оролцогч Б.Алунгоо дэлхийн шилдэг 10-д шалгарчээ

Өнгөрсөн жилийн Voice шалгаруулалтын хоёрдугаар шатнаас хасагдсан Б.Алунгоо энэ жил дахин оролцож, шүүгч Д.Болдын багт орсон. Тэгвэл түүний бичлэг дэлхийн улсуудаас шилдгийг шалгаруулдаг Voice global-ийн нэгдүгээр сарын шилдэг 10 оролцогчийн нэгээр нэрлэгдсэн байна. **Украин, Голланд оролцогчийн дараа гуравдугаарт Монголын Б.Алунгоо нэрлэгдсэн байна.** Дэлхий даяар сая сая үзэгчтэй

Voice global нь Voice Kids, Voice Senior зэрэг насны ангиллаар

шалгаруулалт явуулдаг тэмцээний шилдгүүдийг ч мөн нэрлэдэг. ■

МОНГОЛ АЯЛАЛ
МОНГОЛЧУУДЫН АЯЛАЛ

МОНГОЛ АЯЛАЛ КОМПАНИЙН АЯЛЛЫН ХУВААРЬ

№	Аяллын чиглэл	Аяллын хоног	Аялал гарах өдөр
1.	Итгэлт Хамба-Улаан-Үүдэн аялал	3 шөнө, 4 өдөр	2.19 /Итгэлт хамбын ил гаргах мөргөл/
2.	Эрхүү хотын аялал	5 шөнө, 6 өдөр	2.13, 2.22
3.	Дубай –Станбул хотын аялал	7 шөнө, 8 өдөр	2.22
4.	Станбул хотын аялал	4 шөнө, 5 өдөр	2.22

УБЦТС компани торгуулийн мөнгийг дураараа нэмсэн гэв

Хугацаа хэтрүүлэн тог хэрэглэсний торгууль 2860-5700 төгрөг болж, тээврийн 1000-2500 төгрөг болсон

✍ О.Даваасүрэн, ЗГМ сонин

Эрчим хүчний төлбөрөө хугацаанд нь төлөөгүй айл, өрхийн цахилгааныг хязгаарлаж, торгууль ногдуулдаг. Гэтэл энэ оноос тус торгууль хоёр дахин нэмэгдэж, 9020 төгрөг болгосон. Ямар үндэслэлээр цахилгаан заргуулсны төлбөрийг нэмснийг Эрчим хүчний зохицуулах хорооны ахлах мэргэжилтэн Н.Болормаагаас тодрууллаа.

-Эрчим хүчний төлбөрөө хугацаанд нь төлөөгүй айл өрхийн цахилгааныг салгаж, торгууль тавьдаг. Гэтэл тус үйлчилгээний тариф хоёр дахин нэмэгдсэн байна. Энэ үнийг ямар үндэслэлээр нэмсэн бэ? -Энэ асуудал дээр их маргаантай байдал үүссэн. Учир нь иргэдийн торгуулийн мөнгө нэмэх шийдвэрийг манай байгууллагаас гаргаагүй. Улаанбаатар цахилгаан түгээх сүлжээ компанийн захирлын тушаалаар саяхнаас тус төлбөрийг 9020 болгоод, хоёр

Гэрэл зургийг С.Батсайхан

дахин нэмчихсэн.

-Эрчим хүчний зохицуулах хорооны зөвшөөрөл авахгүйгээр төрийн өмчит компани өөрийн дураар тариф тогтоох хуулийн заалт бий юу?

-Уг нь манай байгууллагаас хараат бус байдлаар цахилгааны төлбөрийг тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч компани өөрсдийн дураар үнэ, тариф өөрчлөх хууль, эрх зүйн заалт байдаггүй.

Өөрөөр хэлбэл, Улаанбаатар цахилгаан түгээх сүлжээ эрчим хүчний үнэ тогтоох эрх бүхий байгууллага биш. Гэтэл эдийн засгийн нөхцөл байдалд үндэслэж, захирлын тушаалаар баталсан гээд цахилгаан салгах тарифыг нэмчихсэн. Хэрэв ингэж дураараа үнэ өөрчлөөд эхэлчихвэл замбараагүй байдал үүснэ. Торгуулийн мөнгийг ингэж нэмэх нь иргэдэд ч багагүй

хүндрэл үүсгэнэ. Энэ асуудлын хувьд манай байгууллагаас гаргасан шийдвэр биш тул бид хариуцлага хүлээхгүй.

-Танай байгууллага энэ асуудлыг зохицуулах ямар нэг арга хэмжээ авсан уу?

-Төрийн өмчит компани ингэж дураараа тариф тогтоох нь сөрөг нөлөөтэй. Тиймээс бид зохицуулахаар ажиллаж байна. Харин Улаанбаатар цахилгаан

ТОРГУУЛИЙН МӨНГӨ НЭМЭХ ШИЙДВЭРИЙГ МАНАЙ БАЙГУУЛЛАГААС ГАРГААГҮЙ. УЛААНБААТАР ЦАХИЛГААН ТҮГЭЭХ СҮЛЖЭЭ КОМПАНИ ЗАХИРЛЫНХАА ТУШААЛААР САЯХНААС ТУС ТӨЛБӨРИЙГ ХОЁР ДАХИН НЭМЧИХСЭН.

түгээх сүлжээний албан хаагчдаас дээрх асуудлыг тодруулахад “Өнгөрсөн оны 12 дугаар сараас цахилгаан салгах торгууль болон тээврийн зардлын тарифыг нэмсэн. Уг шийдвэрийг төлөвлөлт, эдийн засгийн хэлтсийн тооцоо судалгаанд үндэслэн Гүйцэтгэх захирлын тушаалаар гаргасан. Улмаар хугацаа хэтрүүлэн тог хэрэглэсний төлбөр 2860-5700 болж, тээврийн зардал 500-1000 байсан бол 2500-1000 болсон” гэв. ■

мэдээ, мэдээлэл

Корона вирусын халдвар авсан байж болзошгүй гэж тусгаарлагдсан иргэдээс вирус илрээгүй

Дархан-Уул аймагт тусгаарлагдсан болон БНСУ-аас ирсэн хоёр иргэний шинжилгээний хариу сөрөг гарч шинэ коронавирусын халдваргүй болох нь тогтоогджээ. Харин дэлхий дахинд корона-вирусийн халдварын тоо 3,857 тохиолдлоор нэмэгдсэн

байна. Тодруулбал, халдвар авсан хүний тоо 28,273 хүрч, 565 хүн нас баржээ. Харин эдгэрсэн хүний тоо 1000 давсан бөгөөд Бельги улсад тус вирусын анхны тохиолдол илэрчээ.

Улмаар дэлхийн 24 улсад бүртгэгдээд байгаа юм. ДЭМБ-

аас эмч, эмнэлгийн ажилтнуудын аюулгүй байдлыг хангах хувийн хамгаалах хэрэгслийн нөөцийг бүрдүүлэн ажиллаж байгаа. Манай улсад маргааш хувийн хамгаалах хэрэгслийн эхний ээлж ирэхээр болсныг ДЭМБ-ын мэргэжилтэн О.Ариунтуяа мэдээллээ. ■

Харгалзах хүнгүй үлдсэн гурван хүүхэд түлэгдэж нас баржээ

Дархан-Уул аймгийн Дархан суманд бага насны гурван хүүхэд хэрэглээний халуун усанд түлэгдэж нас барсан харамсалтай хэрэг гарчээ. Тус аймгийн Онцгой байдлын газрын алба хаагчид дуудлага мэдээллийн дагуу 17:30 цагт очиж, тав дөрвөн настай болон нэг ой зургаан сартай гурван

хүүхдийн цогцсыг тус аймгийн Нэгдсэн эмнэлэгт хүргэсэн байна. Ажлын хэсэг очиход угаалтуурын хэсэг бөглөрч, хэрэглээний халуун ус хальж /шалнаас 2.5 см/ гоожсон байдалтай, хальсан усан дотор уртасгагч залгуур цахилгаанд залгаатай, өрөө рүү нэвтрэх боломжгүй байжээ.

ШИНЭ ФИДИК (2017) ГЭРЭЭНИЙ СУРГАЛТ

Accredited FIDIC Training Company

BATBAYAR AND PARTNERS LLP LAW FIRM

“Өмгөөллийн Батбаяр энд Партнэрс” ХХН (Хуулийн фирм) нь Англи улсын Лондон хотод төвтэй ECV Consultancy Ltd (European Construction Ventures Consultancy)-тай хамтран 8 дахь жилдээ зохион байгуулж буй дараах сургалтад та бүхнийг урьж байна:

- Шинээр 2017 онд танилцуулагдсан ФИДИК гэрээний бүтэц, (Улаан, Шар болон EPC/Turnkey Мөнгөлөг ном) практик хэрэглээний 2 (хоёр) өдрийн сургалт

Энэхүү сургалт нь төсөл хэрэгжүүлэгч төрийн болон хувийн хэвшлийн байгууллагууд, концесс эзэмшигчид, төсөл санхүүжүүлэгч банк, санхүүгийн байгууллагууд, төслийн удирдлагын баг, инженерингийн, хуулийн, санхүүгийн зөвлөхүүд, гүйцэтгэгч болон туслан гүйцэтгэгч компаниуд зэрэг зам, төмөр зам,

барилга, дэд бүтэц, эрчим хүчний салбарын бүтээн байгуулалтын төсөл, хөтөлбөрт оролцогчдод шинээр 2017 онд танилцуулагдсан ФИДИК гэрээний бүтэц, практик хэрэглээг тайлбарлаж, талуудын эрх, үүргийн хуваарилалт, гэрээний загварыг зөв сонгож хэрэглэх, гэрээний төлбөрийн болон бусад маргаан шийдвэрлэх аргачлалын талаар цогц ойлголтыг өгнө.

ECV ГЭРЧИЛГЭЭ олгоно. (ACCREDITED FIDIC TRAINING CERTIFICATE)

Сургалтын огноо: 2020 оны 3 дугаар сарын 25 – 26 өдөр
Хаана: Шангри-Ла Хотел, Улаанбаатар (Лондон өрөө)
Холбоо барих утас: 9917-0111; 9900-9860; 7711-9008
Цахим шуудан: contact@bnp.mn

Б.Мөнхзул, ЗГМ сонин

Хятадаас гаралтай коронавирусийн улмаас манай улс онц байдал зарлаж, БНХАУ-тай хиллэх хилээ хүртэл хаасан. Гэхдээ нийслэлийн хэмжээнд үйл ажиллагаа явуулдаг томоохон зах, худалдааны төвийг хаахгүйгээр үйл ажиллагаанд нь хяналт тавьж байгаа юм. Тэгвэл томоохон худалдааны төвүүдийн ариун цэвэр тааруу, худалдагчид нь маскгүй байна гэх шүүмжлэл ихээр гарсан юм. Иймээс нийслэлийн хамгийн том гэгдэх “Нарантуул” олон улсын худалдааны төвийг зорилоо. Тус худалдааны төвд өдөрт хамгийн багадаа 80 мянга орчим хүн үйлчлүүлдэг

Гэрэл зургийг С.Батсайхан

Эл хуль байгаагаас наймаачдын орлого буурчээ

Наймаачид болон үйлчлүүлэгчдээс дөрвөн хүн тутмын нэг нь амны хаалтгүй

гэх албан тус статистик байдаг. Нийслэлчүүдээс гадна орон нутгаас ирэгсэд “Нарантуул”-ыг зорьдог тул ачаалал ч их. Иймд тус худалдааны төвийг зорьж, мэргэжлийн байгууллагуудаас өгсөн зөвлөмжийг хэрхэн дагаж, биелүүлж байгааг сурвалжиллаа.

“НАРАНТУУЛ”-ЫН НАЙМААЧДЫН 80 ХУВЬ НЬ АМНЫ ХААЛТТАЙ

Эхлээд зөвшөөрөл авахаар Захиргааны байрыг зорилоо. Энэ зуур эргэн тойрноо ажиглавал амны хаалттай наймаачин олон байв. Хяналт, тандалт судалгааны хэлтсийн дарга А.Баттулгаас мэргэжлийн байгууллагаас өгч буй зөвлөмж, мэдэгдлийг хэрхэн биелүүлж, хэрэгжүүлж байгааг сонирхлоо. Тэрбээр “Наймаачид төдийгүй манай худалдааны төвөөр үйлчлүүлж буй иргэдэд бид 30 минут тутамд радио узелиэрээ дамжуулан анхааруулга, зөвлөмж өгч байна. Амны хаалтаа тогтмол зүүхийг уриалдаг. Дээрээс нь байцаагч, зохион байгуулагчид ч талбайгаараа явахдаа шаардлагаа тавьж байна. Гадуур амны хаалт, гар ариутгагчийн олдоц муу байх шиг байна. Гэхдээ бид “Нарантуул” дотор үйл ажиллагаа явуулдаг үйлчилгээний газруудаа гар ариутгагчаар тогтмол хангаж байгаа. Хоёр хоногийн өмнө 50 литрийг авчраад, тарааж байна. Ер нь хүмүүс ч ухамсартай болсныг ажиглалаа. Олонх дотор ганц, хоёр нь амны

хаалтгүй яваа харагддаг. Гэхдээ 80-90 хувь нь амны хаалтаа тогтмол хэрэглэж байна. Өдөр бүр зүүсээр одоо хэвшил болсон” хэмээн ярилаа. Ийн зөвшөөрлөө аваад “Нарантуул”-ыг тойрлоо. Амны хаалт ховордсон өнөө цагт тус захын зүгээс хэсэг хугацаанд нөөцөд байсныг үйлдвэрийн үнээр нь зарж, иргэдийг амны хаалттай дотогш нэвтрүүлжээ. “Нарантуул”-д хамгийн гүйлгээтэй барааны нэг нь амны хаалт болсныг наймаачид онцолсон. Даавуун амны хаалт 1500, нэг удаагийн амны хаалт 800 төгрөгөөр зарж байхтай тааралдлаа.

Түүнээс амны хаалт хэр эрэлттэй байгааг сонирхоход “Эгч нь үүгээр л өдрийн хоолоо залгуулж байна даа. Коронавирусийн зөвлөмж гарснаас хойш амны хаалтны эрэлт эрс нэмэгдсэн. Гүйлгээ сайтай бараа болсон. Би жижиглэн барааны хажуугаар амны хаалт зарж байгаа. Хүмүүс ч их авдаг” гэв. Үүний дараа тавилганы худалдагч Б.Бат-Эрдэнийн амны хаалт зүүгээгүй шалтгааныг асуувал “Дөнгөж сая хоолоо идлээ. Өдийд цайны

“НАРАНТУУЛ”-Д ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЯВУУЛДАГ ЦАЙНЫ ГАЗАР, ҮСЧИН, ГОО САЙХАН НИЙТИЙН БИЕ ЗАСАХ ГАЗАР, ЗОЧИД БУУДАЛ, БАНК САНХҮҮ, ҮҮРЭН ХОЛБОО ЗЭРЭГ НИЙТИЙН ҮЙЛЧИЛГЭЭ ҮЗҮҮЛДЭГ ГАЗАР БОЛОН ХҮНСНИЙ ХУДАЛДААНЫ АГУУЛАХУУДАД ГАР УГААХ, ХАЛД-ВАРГУЙЖҮҮЛЭХ АРИУТГАГЧ БОДИС БАЙРШУУЛЖЭЭ.

цаг учраас цай, хоолоо идэж ууна. Тэгээд араас нь тамхиа татна. Ингээд л амны хаалтаа түр авчихсан байгаа юм. Халаасанд бий. Ах нь аминдаа хайртай юм болохоор гэртээ харьтлаа л амны хаалтаа зүүнэ шүү дээ” гэж хариулав.

ХУДАЛДАН АВАЛТ ХОЁР ДАХИН БУУРСАН ГЭНЭ

Сар шинэ дөхөж байгаа учраас өдийд тус зах хүн ихтэй байдаг. Гэтэл бодит байдал эсрэгээрээ байв. “Нарантуул” захын байцаагч ярихдаа “Хил хааснаас хойш хүн багатай болсон.

Ер нь хөл ихтэй газраар явах нь багасч, наймаачдын орлого ч буурсан. Цагаан сар болоход 20-иод хоног дутуу байгаа энэ үед захын үүд, дунд хэсэг, “Баялаг Ундрааг”-гийн үүдээр битүү бараа өрсөн наймаачид байдаг байсан. Харин энэ жил тийм биш байна. Урд хилийг хаасан тул наймаачид ч бараа багатай байх шиг” гэв. Тойроод явбал үнэхээр хүн бага, наймаачдаас өөр хүн бараг байхгүй мэт харагдлаа. Бямба, ням гарагт л хөл хөдөлгөөн их болдог ч өмнөх шигээ байхаа больсныг тэд ярьж байна.

Томоохон тэмдэглэлт баяруудын өмнө тус захын наймаачид урд хөршөөс ойр, ойрхон бараа татдаг. Энэ мөчийг тэд тэсэн ядан хүлээнэ. Гэтэл өнөө жилийн цагаан сарын өмнө иргэд коронавирусийн тархалт

болон сар шинийн баяраа цомхон тэмдэглэх гэснээс үүдэн худалдан авалт хоёр дахин буурсан гэнэ. Ихэнхдээ хөл гишгэх зайгүй шахам хүмүүс бужигнацгааж байдаг их хөлийн газар мөн үү гэлтэй байлаа.

Наймаачид үндсэн лангуугаа түр хаан, хүмүүсийн нүдэнд ил харагдахын тулд захын төв хаалганы урд хэсэгт гарын бэлгүүдээ дэлгэн тавьжээ. Ингэхгүй л бол захын гол руу орж юм худалдан авах хүн олддоггүй аж. Бүс, алчуур, оймс, трико зарж буй эмэгтэй “Ихэвчлэн хөдөөний хүмүүс л гарын бэлгээ бэлдэж байна. Хотынхон бол ховор. Цаг нь тулаад ирэхээр хүмүүсийн худалдан авалт сайжрах байх гэж найдъя” гэлээ. Үйлчилгээний байгууллагуудын орлого

муудаж, худалдаа эрхлэгчдийн хувьд хар өдрүүд болж байна. Орлого зогссон ч зээлийн хүү, түрээс зогсохгүй байгаа наймаачид ярьж байгаа юм.

ХОЁР ХҮН ТУТМЫН НЭГ НЬ Л ГАРАА АРИУТГАДАГ

“Нарантуул” захын бүрэлдэхүүн хэсэг болох “Баялаг Ундраа”-гийн хаалгаар орж, давхар бүрийг самналаа. Тус худалдааны төвийн захиргааны зүгээс “Нарантуул”-д үйл ажиллагаа явуулдаг цайны газар, үсчин, гоо сайхан нийтийн бие засах газар, зочид буудал, банк санхүү, үүрэн холбоо зэрэг нийтийн үйлчилгээ үзүүлдэг газар болон хүнсний худалдааны агуулахуудад гар угаах, халдваргүйжүүлэх ариутгагч бодисыг нэгдсэн журмаар байршуулжээ.

Харин үүнийг хэрэглэдэг иргэн нь тийм ч олон биш. “Баялаг Ундраа”-д цайны газар ажиллуулдаг Б.Цэцэгжаргалаас иргэд гар ариутгагчийг хэрэглэдэг талаар асуухад “Цөөхөн дөө. Манай хоолны газарт 10 хүн орж ирлээ гэхэд тэдний тал нь үүнийг хэрэглэдэг. Ер нь хэнэггүй талдаа шүү дээ. Өөрсдөө хуурай болон нойтон сал-фетикаар гараа арчсан болоод хоолоо иддэг. Гараа ариутгахыг санал болгоход зарим нь хүлээж авдаг бол нэг хэсэг нь тоодоггүй. Гар ариутгагчийн савыг нэг удаа дүүргэхэд ойролцоогоор гурав хонож байна” хэмээн ярилаа. ■

Д.Пүрэвдорж: Гавьяат нисгэгч цол хүртэхдээ баярлахаас илүү айж байлаа

✍ Б.Гандолгор, ЗГМ сонин

Японы Осака руу шууд нислэгтэй болоход анхны замыг би гаргасан юм. Энэ л миний сэтгэлд тод үлдэж дээ.

МИАТ компанийн хагас зуун жилийн түүхийг бичилцсэн гавьяат нисгэгч Д.Пүрэвдоржийг энэ удаагийнхаа дугаарт зочноор урилаа. Өдгөө 70 гаруй насыг элээж буй ч МИАТ-д хөдөлмөр зүтгэлээ зориулсаар явна. Түүний аав У.Даравгар гуай мөн гавьяат нисгэгч байжээ. Гавьяат нисгэгч Д.Пүрэвдорж гуай иргэний нисэхийн салбарын 50 жилийн түүхийн амьд гэрч юм. Тэрбээр “Би МИАТ-ийн хамт олондоо их талархаж явдаг. Мөнгөн цагаан хөлгийнхөө ач буянаар хүний дайтай амьдарлаа” хэмээж суулаа.

-Та ярилцлагынхаа эхэнд хүүхэд насныхнаа дурсамжаас хуваалцана уу. Аав тань нисгэгч байсан болохоор багаасаа онгоцтой ойр байв уу?

-Миний бага нас нисэх орчим өнгөрсөн дөө. Хүүхэд байхдаа аавынхаа бүхээгт суугаад хамт нисдэг байлаа. Ёстой л онгоцны дуу сонсож өссөн хүүхдүүдийн нэг. 1956 онд манайх доод нисэхээс нүүж Буянт-Ухаад ирж суурьшсан юм. Миний амьдралын жилүүд нисэхтэй салшгүй холбоотой. 10 жилийн сургуулиа дүүргээд ЗХУ-д нисэхийн сургуульд суралцсан. Төгсөж ирээд АН-2, АН-24 онгоцны хоёрдугаар нисгэгчээс эхлээд дарга хийж явлаа. Мөн Боинг-727, Боинг-737 онгоцны нисгэгч байсан. 2009 он хүртэл нийт

Дан ганц нисгэгч бүгдийг хийнэ гэж байхгүй шүү дээ. Миний сайн сайхан яваа нь хамт олны маань ач гавьяа.

ч аавынхаа мэргэжлийг өвлөж авсан болов уу.

-Таны аав Монгол Улсын гавьяат нисгэгч У.Даравгар гуай юм билээ. Аавынхаа талаар дурсахгүй юу?

-Аав маань Увс аймгийн Зүүнхангай сумын хүн. Цэргийн албанд татагдаж ирээд нисэхийн сургуульд суралцсан юм билээ. Түүнээс хойш аавын минь ажил амьдрал нисэхтэй холбогдсон гэдэг. 1939 оны үед байлдааны онгоц жолоодож байсан тухай хожим дурсаж байлаа. 1956 оноос АН-2 онгоцны нисгэгч болж, тэтгэвэрт гартлаа 36 жил ажилласан юм. 1965 онд анх гавьяат нисгэгч цол бий болгоход Д.Гунгаа гуай, миний аав хоёр гавьяат нисгэгч цол хүртсэн түүхтэй.

-МИАТ компани та хэрхэн холбогдож байв. Таныг анх нисгэгч болж ирэхэд өөр нэртэй байсан санагдана?

-Биднийг сургууль төгсөж ирэхэд Агаарын харилцааны газар нэртэй байсан юм. Дотроо нисэх эскадриль, ойн хөдөө аж ахуйн эскадриль гэсэн хэлтсүүдтэй байсан санагдана. 70 жилийн өмнөх түүхийг бараг мартаж дээ. Сүүлд бүтэц нь өөрчлөгдөж нисэх отряд гэх зэргээр нэрээ сольж байсан түүх бий. 1993 оноос МИАТ компани болсон санагдаж

байна. Найман жил ИНЕГ-т ажиллаж байгаад буцаад МИАТ компанидаа ирсэн дээ.

-Анхны нислэгээ хаашаа үйлдэж байв. Аавтайгаа хамт олон удаа нисэж байсан уу?

-Аав бид хоёр хэд хэдэн удаа хамт нислэг үйлдэж байлаа. Хүүхэд

байхдаа бүхээгт нь суугаад нисдэг байсан бол нисгэгчийн сургууль төгсөж ирээд хамт ниссэн. Тухайн үед АН-2 онгоцоор орон нутаг руу нислэг үйлддэг байлаа. Шинэ онгоц бүрийг жолоодоходоо л анхны нислэг үйлдэнэ шүү дээ. Японы Осака руу шууд нислэгтэй болоход анхны замыг би гаргасан юм. Энэ л миний сэтгэлд тод үлдэж дээ.

-Та 70 жилийн амьдралаа Монголын агаарын тээврийн салбарт зориулжээ. Таныг ажиллах хугацаанд энэ сал-

барын хөгжил дэвшилд хэр ахиц гарсан бэ?

-1990 оноос өмнө төвлөрсөн төлөвлөгөөт эдийн засгийн зарчимд захирагдаж ажилладаг байлаа. АН-24 онгоцоор төчнөөн хүн тээвэрлэнэ, төдөн газар руу нислэг үйлдэнэ гээд бүх зүйлийг нарийн төлөвлөдөг байсан. 1980-аад оноос хойш ТУ-154 онгоцоор нислэг үйлддэг боллоо. Жил ирэх тусам агаарын зам өргөжиж, ахиц дэвшил гарч, гадаад руу олон нислэг үйлддэг болсон. 1990 оноос хойш барууны загваруудыг оруулж ирлээ. Тухайлбал, Боинг-727 онгоц авч ашиглалаа. Боинг-737, Боинг-767 онгоцыг авч ашиглаж, техник, технологийн хувьд хувсал гарлаа. Сүүлийн үеийн залуус ч их өндөр боловсрол эзэмшиж ирж байна. Заавар журмууд англи хэл дээр гардаг боллоо. Үүнийг дагаад хэл сурах шаардлага ч тулгарсан. Одоо манай улсын ашиглаж байгаа онгоцууд цаг агаарын хүнд нөхцөлд хаана ч саатаад байхааргүй хүчин чадал сайтай болсон. Гадаадын олон онгоц манай улсын дээгүүр нисэж өнгөрдөг боллоо. Агаарын зам ч их өргөжиж байна. Гаднын онгоцууд нисэж өнгөрөхдөө манай улсад зам ашигласны татвар төлж, тэр хэрээр эдийн засагт тус нэмэр болж байгаа шүү дээ.

Агаарын техникийн баазад л гэхэд гадаадын онгоцууд ирж засвар үйлчилгээ хийлгэж байна. Мэргэжлийн боловсон хүчин ч их сайтай болсон. Ирэх жил сүүлийн үеийн загвар болох Боинг-787 онгоц оруулж ирэхээр төлөвлөж байна. Би өөрийнхөө ажиллаж буй салбарыг хурдацтай хөгжиж байна гэж боддог. Залуу байсан бол ирэх онд авчрах Боинг-787 онгоцны бүхээгт сууж үзмээр санагдаж байна шүү. Гэхдээ нэг байгууллагад 50 жил ажиллана гэдэг бас бахархал юм даа. Нас 70 гарлаа, өөрийн эрхгүй ядарч байна. Тиймээс гавьяаныхаа амралтад гаръя л гэж боддог болсон.

-Хөгжихийн хэрээр нэмж судлах зүйл нэмэгдэнэ биз. Та англи хэлийг хэр сурсан бэ?

-Тэгэлгүй яахав. Ялангуяа техник, технологийн салбар хурдацтай хөгжиж байна. Тэр хэрээр тархиа цэнэглэх шаардлага тулгардаг. Цаг үеэсээ хоцрохгүйн тулд англи хэлийг суралгүй яахав. Сүүлийн үеийн техник хэрэгслийн зааварчилгаа ихэнхдээ л

ЗАЛУУ БАЙСАН БОЛ ИРЭХ ОНД АВЧРАХ БОИНГ-787 ОНГОЦНЫ БҮХЭЭГТ СУУЖ ҮЗМЭЭР САНАГДАЖ БАЙНА ШҮҮ.

англи хэлээр байдаг болсон. Суралцсаны үр дүнд боломжийн сайн ажиллана шүү дээ. Нислэг үйлдэнэ гэдэг багийн хөдөлмөр байдаг. Онгоцоо нислэгт бэлтгэх, тохиолдож болзошгүй эрсдлийг тооцоолох гээд шат шатандаа хариуцлага хүлээж ажилладаг. Дан ганц нисгэгч бүгдийг хийнэ гэж байхгүй шүү дээ. Миний сайн сайхан яваа бол хамт олны маань ач гавьяа.

-Та Афганистан руу энхийг сахиулагчдад бараа хүргэх анхны нислэгийг үйлдсэн гэсэн. Дайны бүс нутагт газардахад амаргүй байсан уу?

-Монгол Улсын гавьяат нисгэгч Д.Чодин гэж миний багш байлаа. Би тэр багштайгаа хамт Афганистан руу нислэг үйлдсэн юм. Харин буцаж ирэхэдээ дайнаас болж өнчирсөн 30-аад хүүхэд авчирч байсан. Нэлээд хэдэн хүний бүрэлдэхүүнтэй баг ниссэн. Дайны бүс нутаг хэдий ч тэгтлээ түгшиж байгаагүй. Би хоёрдугаар нисгэгчээр явсан болохоор багшийнхаа заавар зөвлөгөөг л дагаж аюулгүй байдлыг хангаж газардсан.

-Та хэр олон шавьтай вэ. Залуу үеийнхэндээ юу гэж захидаг вэ?

-АН-2 онгоцны дарга байхдаа хэд хэдэн шавь төрүүлсэн.

Цөөнгүй шавьтай болсон. Одоо нэг шавьтайгаа хамт ажиллаж байна. Монгол Улсын гавьяат нисгэгч Боинг-767 онгоцны дарга, багш нисгэгч Мөнх-Очир бол миний шавь л даа. Би шавь нартаа “Мэргэжилдээ үнэнч бай” гэж захидаг. Сургуульд сурсан мэдлэг, чадвараа дайчилж ажиллах хэрэгтэй. Нислэг үйлдэнэ гэдэг хүний амь хариуцсан хариуцлагатай ажил учраас байнга суралцаж байх шаардлагатай. Тиймээс манай байгууллага жил бүр нисгэгчдээ гадаадад хоёр удаа мэргэжил дээшлүүлэх сургалтад хамруулдаг. Зорчигч нараа аюул осолгүй зорьсон газар нь хүргэх нь нисгэгчийн үүрэг шүү дээ.

-Та хэдэн онд гавьяат нисгэгч цол хүртэж байв. Гавьяат нисгэгчийн тэмдэг энгэртээ зүүлгэх мөчид юу бодогдож байсан бэ?

-Би 1999 онд гавьяат нисгэгч болж байлаа. Манай нэг ажилтан “Танд маргааш гавьяат нисгэгч цол өгөх гэж байна” гэж хэллээ. Би тухайн үед баярлахаасаа илүү ингээд өгчихдөг юм байх даа гэж гайхаж байсан юм. Гавьяатын тэмдэг энгэртээ зүүлгэж байхдаа эмээж зогссон доо. Ерөнхийлөгчтэй гар барьсандаа сүрдсэн гэх үү дээ. Энэ том шагналыг дааж явах том үүрэг хариуцлага оногдлоо л гэж бодсон. Би Н.Багабанди гуайг Ерөнхийлөгч байхад Арабын орнууд руу явахад нь онгоцны нисгэгчээр явж байлаа. Тэр үед ойроос хараад л өнгөрсөн. Харин дараа нь шагнал гардахдаа нүүр тулаад эмээж байсан шүү. ■

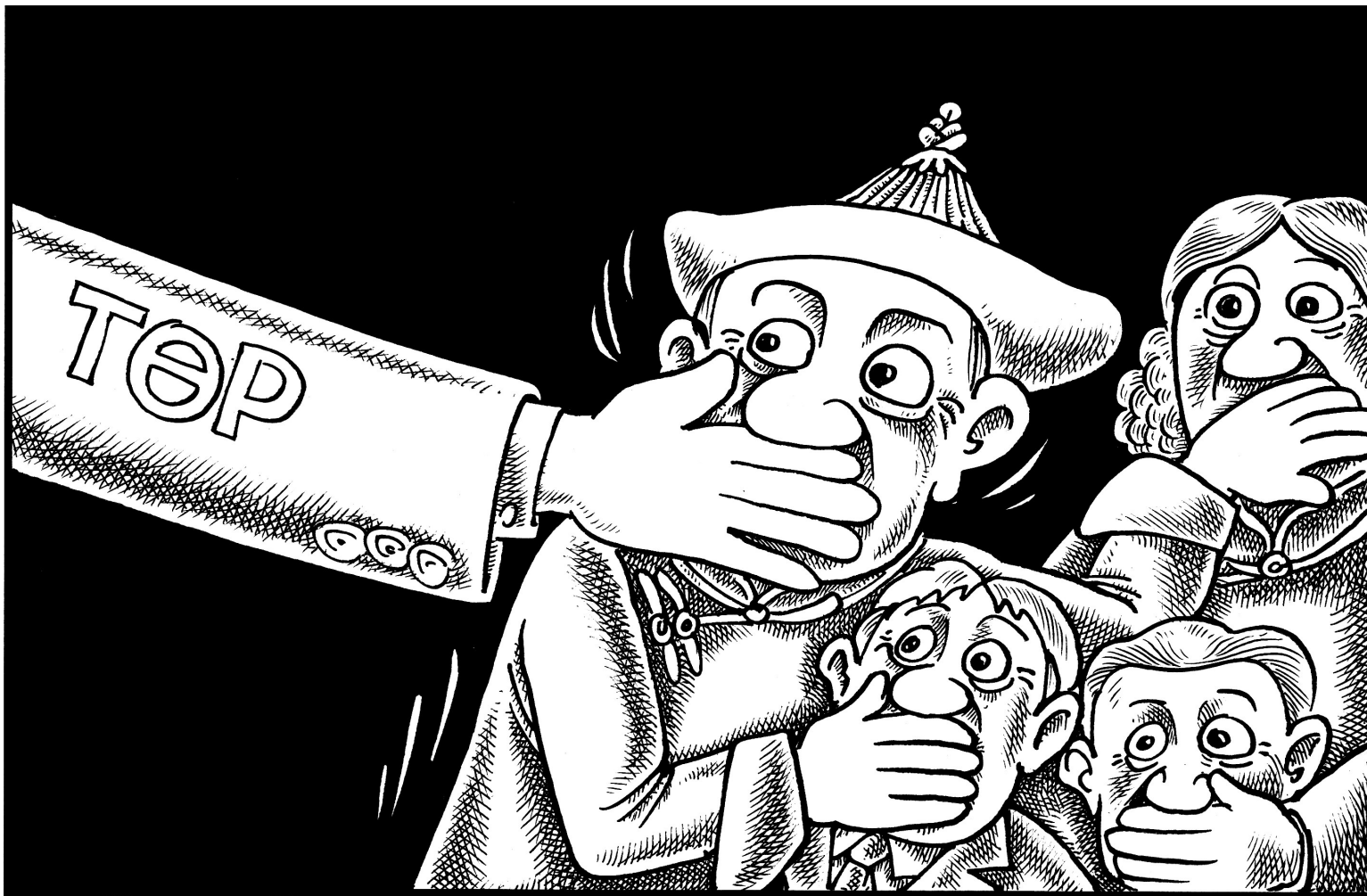
НИЙТЛЭЛЧИЙН БУЛАН

Г.Баярсайхан, ЗГМ сонин

Европын сэргэн мандлын үеийг XIII зууны сүүлээс эхтэй гэж үздэг. Сонирхолтой нь Йохан Гутенберг ном хэвлэх аргыг нээсэн үетэй энэ үе давхцаж таардаг. Үүнийг санамсаргүй давхцал гэж үзэх аргагүй бөгөөд ном хэвлэх аргыг хялбарчилж, олон мянгаар нь хэвлэх боломж бүрдсэн нь Европ дахиныг соён гэгээрүүлж, суут эрдэмтэн мэргэд төрөн гарч, агуу нээлтүүд хийх үндэс болсон гэж үзэх нь бий.

Тэгвэл үүний эсрэг нэгэн жишээ. 1485 онд Османы эзэнт гүрний султан Баязид араб хэлээр ном хэвлэхийг хориглох шийдвэр гаргажээ. Ард иргэд нь ихийг уншиж, хорвоо ертөнцтэй танилцах тусам өөрт нь аюул тарина гэж бодсон хааны энэ зарлигийг дараагийн султан Селим баталгаажуулж, хараа хяналтыг улам чангатгасан юм. Тэд төрийн эрхэнд аль болох удаан суухын тулд ийм шийдвэр гаргаж байсан талаар турк гаралтай америк эдийн засагч Дарон Ачемоглу Why Nations Fail номондоо бичсэн байв. Энэхүү зарлиг урт удаан хугацааны турш буюу 1729 оныг хүртэл хүчин төгөлдөр үйлчилжээ. Гэвч эзэн хаадын амин хувиа бодсон шийдвэр улс орных нь хөгжил бусад улсаас хоцрох гол шалтгаан болсон юм. Нэгэн цагт мандан бадарч, Арабын хойг, зүүн Европ, өрнөд Азийг бүхэлд нь эрхшээж байсан Османы төрт улс түүхийн энэ үед уруудан доройтож, хүч чадлаа алдсан байдаг.

Ард иргэдээ харанхуй, мунхаг байлгах санаархал их эртнээс улбаатай болох нь эндээс харагдана. Баязид хааны энэ жишээ өнөөгийн Монголын улстөрчид, том дарга нарын хүсэл зорилготой яг таараад байх шиг санагддаг юм. Ном хэвлэхийг хориглоно, хяналт тавина гэж улайм цайм зүтгэхгүй л дээ. Угаас ингэх ямар ч боломжгүй, өнөөгийн нийгэмд. Гэхдээ ард иргэдээ мунхаг байлгах сонирхол бол тэдэнд бий. Үүнийгээ ч зэгсэн сайн хэрэгжүүлж чаддаг. Өдөр бүр хар бараан мэдээ, элдэв сенсац зориудаар цацаж буй нь унших эрхийг хааж боосноос ч илүү аюултай зүйл. Хүмүүс сүүлдээ өнөөх олон мэдээн дунд төөрөлдөж, аль нь үнэн, алинд нь итгэхээ мэдэхээ болино. Сөрөг, бараан мэдээ хүмүүсийг улам мунхаг, харанхуй болгодог аж. Нэгнийгээ гүтгэсэн, харлуулсан муу муухай мэдээлэлд иргэд нь хоёр хуваагдаж, би, чи-дээ тулан хэрэлдэхдээ тун гаргуун. Харин дээр суугаа улстөрчид үүнийг харан инээлдэж, хэргээ бүтээсэн мэт маадгар байдаг биз. Хар бараан мэдээлэл, эцэс

Ухаантай сонгогчоос улстөрчид айдаг

Ард иргэдээ харанхуй, мунхаг байлгах санаархал их эртнээс улбаатай

төгсгөлгүй хэрүүл олон нийтийг мунхаг, харанхуй болгодгийн бодит жишээ энэ.

Уг нь нийт ард иргэдийн 98.4 хувь бичиг үсэг тайлагдсан, ерөнхий боловсролын сургуульд бараг л 100 хувь хамрагддаг зэргийг бодолцвол монголчууд хамгийн боловсролтой, мэдлэгтэй, гэгээрсэн ард түмэн мэт. Гэвч нийт массын байр байдлыг харахаар ингэж хэлж даанч чадамгүй нь. “Сарандаваад итгэдэг ард түмэнд юу ч хэлсэн яадаг юм... Сонгогчид чинь зүгээр л цагаан цаас шүү дээ” гэж улстөрчид нь өөрсдөө хүртэл доромжилно. Өнөө хэдэн “цагаан цаас” нь сонгуулиар тав гурван төгрөг, таван кг гурил будаа, нүд хуурсан гарын бэлэг сэлт төдийхний төлөө санал өгнө. “Бид сонгууль бүрээр дараагийн дөрвөн жилд эсэргүүцэж, шүүмжилж, хараах хүмүүсээ тусгайлан олж сонгодог” хэмээн “Датаком” компанийн үүсгэн байгуулагч Д.Энхбат бичсэн нь бидний өнөөгийн байдлын товч хийгээд тодорхой хэлсэн эшлэл юм.

2020 он бол сонгуулийн жил. Ямар нөхдийг төрийн эрхэнд залахаас бидний ойрын ирээдүй тун ч их хамаарах болно. Цагаандаа гарсан, яахаас ч буцахгүй,

ДЭЛХИЙ СӨНӨХ СУРГААР ЛАА, ЧҮДЭНЗЭЭ БЭЛДЭН ЛАГЕРЬ ГАРЧ БАЙГАА НӨХӨД 2000 ОНД КОММУНИЗМД ХҮРНЭ ГЭДЭГТ ИТГЭДЭГ ХҮМҮҮСЭЭС ДЭЭРДЭХ ЗҮЙЛ БАЙНА УУ.

ичих булчирхайгүй нөхдийг сонговол яаж зовж болохыг бид өнгөрсөн дөрвөн жилд мэдрэхийн дээдээр мэдэрлээ. Улстөрчид хэдэн арваараа ЖДҮХС-гаас зээл авсан нь илэрсэн нь энэ УИХ-ын хамгийн том шившиг байв. Гэвч тэд ичсэн шинжгүй “Намайг сонгооч” гээд дахин хүрээд ирнэ гэдэгт эргэлзэх хэрэггүй. Харин өнөөх “цагаан цаас” нь ой санамж муу юм болохоор хэлсэн сайхан үгэнд нь хайлан уяраад нэрийг нь дахин дугуйлах магадлал тун өндөр гэдэгт л асуудлын гол байна.

Бид сонгогчдын боловсрол гэж олон жил ярилаа. Сонгогчдын боловсролыг дээшлүүлж байна гэж өч төчнөөн ажил санаачилж,

багагүй мөнгө зарцуулсан. Хэрэгжүүлсэн төсөл хөтөлбөрийг нь тоолбол тоймоо алдах байх. Харин ингэлээ гээд сонгогчид нь боловсролтой болсон уу. Ядаж л намуудын дэвшүүлж буй мөрийн хөтөлбөрийг гүйцэд уншихдаг, аль нь улсын хөгжлийг өөд нь татах бодлого амлаж байгааг гадарладаг хүн хэр олон байна вэ. Харамсалтай нь мөрийн хөтөлбөр, хийхээр төлөвлөж буй ажлыг нь харахаас илүү надад хэн, юу өгөх бол гэж горьдсон хоосон ходоодтой сонгогч дэндүү олон болжээ. Нийт масс нь ийм байхад тэтгэврийн зээл тэглэх нэрээр нэг их наяд төгрөг цацах популист амлалтын хор уршгийг ойлгох хүн цөөн байх нь аргагүй. “Маш сайн мэдээлэлтэй сонгогчид үгүй бол улстөрчид тэрбум ядуу хүнийг зургаа хамт авахуулахад л ашиглахаас өөрөөр шинэчлэл өөрчлөлтийг урагшлуулах ямар ч ажил хийдэггүй” хэмээн The Bottom Billion номын зохиолч, профессор Пол Коллиер хэлсэн байдаг. Сонгогчид мэдлэг боловсролтой байхаас улстөрчид айдаг гэдгийг хэлээд байгаа хэрэг.

Нэг хүнийг тахин шүтсэн, үзэл сурталд нэвт идэгдсэн социалист системийн талаар

залуу үеийнхэнд ярихаар зарим нь итгэж яддаг. 2000 онд бид коммунизмд хүрнэ. Тэр үед улс орнууд хил хязгааргүй болж, хүмүүс дэлгүүрээс хүссэн бараагаа шууд аваад гардаг болно гэх мэт үлгэрт л итгэдэг байлаа шүү дээ бид, гучаадхан жилийн өмнө. Худал үгийг мянга давтахад үнэн болно гэдэг шиг социалист үзэл суртлаар нэвт хүмүүжсэн хүмүүс эцэст нь түүндээ өөрийн эрхгүй итгэдэг байсан биз. Толгойгоо угаалгасан ард түмэн ямар харанхуй бүдүүлэг байсныг эндээс харж болно.

Харин одоо бид чөлөөт, ардчилсан нийгэмд амьдарч байна. Хүссэн орон руугаа зорчиж, хэрэгтэй мэдээллээ хаанаас ч хамаагүй авч, үзэл бодлоо чөлөөтэй илэрхийлдэг болов. Харин ингэлээ гээд нийт масс, нийт сонгогчдын мэдлэгийн түвшин дээшилсэн үү гэдгийг бодох цаг болжээ. Дэлхий сөнөх сургаар лаа, чүдэнзээ бэлдэн лагерь гарч байгаа нөхөд 2000 онд коммунизмд хүрнэ гэдэгт итгэдэг хүмүүсээс дээрдэх зүйл байна уу. Харамсалтай нь ард түмнийг ийм байлгах ажлаа улстөрчид дэндүү сайн хийх юм даа. Учир нь тэд ердөө л “цагаан цаас” шүү дээ. ■

ЭДИЙН ЗАСАГ

- ➡ Нийлүүлэлтийг нэмэгдүүлэх замаар махны үнийг тогтворжуулна ➡ 9
- ➡ Дотоодын үйлчилгээний салбар агших төлөвтэй байна ➡ 10

- ➡ Трампыг цагаатгаснаар импичмент өндөрлөв ➡ 11
- ➡ Вирусээс хамгаалъя гэвэл гараа сайтар ариутгаж угаа ➡ 11

ЗГМ: ТОВЧХОН

■ АРИЛЖАА

Монголын хөрөнгийн бирж пүрэв гарагийн үнэт цаасны арилжаагаар 42 компанийн 351,546 ширхэг хувьцаа арилжлаа. Энэ өдөр 14 компанийн хувьцааны ханш өсөж, 16 компанийнх буурав.

■ ИНДЕКС

1.27

Хувь. ТОП 20 индекс 1.27 хувиар буурч, зах зээлийн үнэлгээ 2.6 их наяд төгрөг боллоо.

■ ӨРСӨЛДӨХ ЧАДВАР

Аймгуудын өрсөлдөх чадварын 2019 оны тайлангаар Увс аймаг есдүгээр байранд эрэмбэлэгдлээ. Эдийн засгийн бодлого, өрсөлдөх чадварын судалгааны төвөөс энэхүү тайланг найм дахь жилдээ гаргаж буй.

■ ДУУДЛАГА ХУДАЛДАА

43

Сая ам.доллар. Гадаад валютын ээлжит дуудлага худалдаа болж, төв банк зах зээлд ялгаатай ханшаар 43 сая ам.доллар арилжлаа.

■ УУЛ УУРХАЙ

10

Австрали доллар. Rio Tinto компани төлбөр тооцооны бодлогоо өөрчилж, Австралийн жижиг ханган нийлүүлэгчдэдээ ажил үйлчилгээний төлбөр төлөх хугацааг богиносгож, нэхэмжлэл гаргаснаас хойш 20 өдрийн дотор төлөхөөр боллоо. Жижиг ханган нийлүүлэгч гэдэгт өмнө нь жилийн нэг сая хүртэлх австрали долларын бараа эргэлттэй компаниудыг хамруулж байсан бол үүнийгээ өөрчилж, 10 сая хүртэлх австрали доллар болгон өргөжүүлжээ.

■ ХАЙГУУЛ

126

Хувь. Австралийн хөрөнгийн биржид бүртгэлтэй Elixir Energy компани “Номгон IX” талбайд хийсэн өрөмдлөгийн дүнгээ танилцуулсны дараа хувьцааных нь ханш лхагва гарагт Австралид 126 хувиар өсөж, 0.04 австрали доллар боллоо. Тус компани “Номгон IX” талбайн “Номгон-1” цооногт 491 метрийн өрөмдлөг хийсэн байна. Ингэхдээ нийт 82 метрийн зузаантай нүүрсний үе илрүүлжээ.

Капитал банкны зээлийн багцын 90.8 хувь нь чанаргүйд тооцогдож байна

Капитал банкны дийлэнх хадгаламж эзэмшигчийг хохиролгүй болгожээ

✍ Б.Баяртогтох, ЗГМ сонин

Банкны системийн 1.1 хувийг бүрдүүлж байсан Капитал банк татан буугдаад 10 сар болж байна. Энэ хугацаанд тус банкинд томилогдсон эрх хүлээн авагч иргэд болон аж ахуйн нэгжийн 110.6 тэрбум төгрөгийн төлбөрийг барагдуулснаа мэдэгдлээ. Мөн хууль бус байж болзошгүй 15 асуудлыг шалгуулахаар шүүхэд ханджээ. Үүнээс гадна нийт 50 тэрбум төгрөгийн өрийн бичиг гаргасан бөгөөд 2019 оны 12 дугаар сарын байдлаар найман тэрбум төгрөгийн эргэн төлөлт хийжээ. Ингэснээр өрийн үлдэгдэл 42 тэрбум төгрөг болж буурсан байна.

Банкин дахь мөнгөн хадгаламжийн даатгалын тухай хуульд зааснаар 20 хүртэлх сая төгрөгийн харилцах болон хадгаламж даатгагдсан байдаг. Энэ дагуу Хадгаламжийн даатгалын корпорацитай хамтран нийт 354,260 иргэн, байгууллагын 44.7 тэрбум төгрөгийн харилцах, хадгаламжийн даатгалын нөхөн төлбөрийг ХААН банкаар дамжуулан олгожээ. Даатгалын нөхөн төлбөр олгохтой холбоотой иргэд, байгууллагын мэдээлэл зөрүүтэй, банкны бүртгэлийн системд алдаатай бүртгэгдсэн, харилцах хадгаламжийн хүүгийн тооцоолол зэрэгтэй холбоотой нийт 1502 өргөдөл, гомдлыг тус тус шийдвэрлэсэн байна.

Капитал банкны зээлийн багц өнгөрсөн оны байдлаар 211.7 тэрбум төгрөг байгаагаас 90.8 хувь нь чанаргүй зээл бөгөөд

Гэрэл зургийг С.Батсайхан

50 ТЭРБУМ ТӨГРӨГИЙН ӨРИЙН БИЧИГ ГАРГАСАН БӨГӨӨД 2019 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН БАЙДЛААР НАЙМАН ТЭРБУМ ТӨГРӨГИЙН ЭРГЭН ТӨЛӨЛТ ХИЙЖЭЭ.

энэ нь 192.3 тэрбум төгрөг аж. Зээл, авлага барагдуулах ажил ээдрээтэй хэвээр. Тиймээс нийт 65 зээлдэгчээс 94.5 тэрбум төгрөгийг нэхэмжлэх шаардлагыг анхан шатны шүүхэд гаргажээ. Харин зургаан

зээлдэгчийг эрэн сурвалжлах захирамж гаргуулсан байна. Монголбанкнаас томилсон эрх хүлээн авагч М.Адилбиш өнгөрсөн хугацаанд авч хэрэгжүүлсэн дээрх голлох ажлуудаа тайлагнасан нь энэ.

Тус банкны санхүүгийн тайланд бүртгэлтэй хөдлөх болон үл хөдлөх хөрөнгийг хөрөнгийн этгээдээр үнэлүүлэх нээлттэй сонгон шалгаруулалт зохион байгуулж, гурван компаниар үнэлгээ хийлгэжээ. Мөнгөн дүнгээр 205.67 тэрбум төгрөгийн үлдэх өртөг бүхий үл хөдлөх болон хөдлөх хөрөнгө, биет бус хөрөнгөд үнэлгээ хийж, 149.12 тэрбум төгрөгөөр үнэлсэн байна. Тайлант хугацаанд 1.4 тэрбум төгрөгийн

хөдлөх болон үл хөдлөх хөрөнгийг худалдан борлуулжээ. Үл хөдлөх хөрөнгийн нээлттэй худалдааг хоёр удаа зохион байгуулсан байна.

Банкны тавилга, эд хөрөнгийг худалдан борлуулах үүднээс нийслэлд болон орон нутгийн Капитал банкны салбарууд байсан байранд дэлгүүр нээн ажиллуулж, тайлант хугацаанд нийт 330 сая төгрөгийн компьютер, ширээ сандал, буйдан зэрэг хөрөнгийг худалдан борлуулжээ. Банкнаас авлагатай аж ахуйн нэгжийн гомдлыг барагдуулах ажлыг мөн зохион байгуулж, 2019 оны эцэст төлбөрийн дараалалд орсон 89 нэхэмжлэгчийн нийт 562.6 тэрбум төгрөгийн төлбөр үлдсэн байна.■

ДЭЛХИЙ

Газрын тосны нийлүүлэлтийг нэмж танахыг ОХУ дэмжсэнгүй

✍ М.Золбоо, ЗГМ сонин

“Газрын тосны зах зээлд эрэлт буурч байгаа учир нийлүүлэлтийг нэмж танах шаардлагатай” гэсэн саналыг Саудын Араб улс идэвхтэй гаргаж байна. Харин ОПЕК-ийн Өргөтгөсөн бүлгийн өөр нэг гишүүн ОХУ татгалзаж байгаа аж. Шинэ төрлийн коронавирусийн

тархалтын улмаас газрын тос экспортлогч орнуудад эрэлт нийлүүлэлтийн тэнцвэрийг хадгалах шаардлага үүсээд байна. Тиймээс энэ асуудлыг Австрийн Вена хотод ОПЕК-ийн Өргөтгөсөн бүлгийн техникийн уулзалтаар хэлэлцэж байгаа юм. Вирусийн бодит нөлөө тодорхойгүй байгаа учраас шийдвэр гаргахад хүндрэлтэй

байна. Тус бүлэг 2020 он гарахын өмнө хэлэлцэж газрын тосны гарц танах хөтөлбөрөө тэлж, хэмжээг нь 2019 оны эхэнд тохиролцсоны дагуу нэмэхээр болжээ. Харин энэ удаад сүүлд тохирсон тоог дахин ихэсгэх санал гарч байгаа ч ОХУ татгалзаж байна. Цаашид энэ асуудлыг ОПЕК-ийн Өргөтгөсөн бүлгийн Сайд

нарын түвшний уулзалтаар хэлэлцэж магадгүй байгаа юм. Коронавирус газрын тосны зах зээлд төдийлэн хүчтэй нөлөөлөхгүй гэж ОПЕК-ийн шинжээчид үзэж байгаа бол гаднын бусад шинжээч газрын тосны хэрэглээ 2009 оны санхүүгийн хямралаас хойш байгаагүй хэмжээгээр огцом буурна гэж тооцоолж байна. ■

Гэрэл зургийг Ж.Гэрэлчулуун

Нийлүүлэлтийг нэмэгдүүлэх замаар махны үнийг тогтворжуулна

ААН-үүд экспортод гаргахаар бэлдсэн нөөцийнхөө 10 хувийг дотоодод борлуулахаар байгаа

У.Түвшинбаяр, ЗГМ сонин

Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яамны Хүнсний үйлдвэрлэлийн бодлогын хэрэгжилтийг зохицуулах газрын дарга Т.Гантогтохтой ярилцлаа. Мохны үнийг тогтвортой байлгахын тулд нийлүүлэлтийг ихэсгэх, цаашлаад дундын шат дамжлагыг багасгах чиглэлд ажиллаж байгааг тэрбээр онцоллоо.

-Махны үнэ өсөж байгаа үндсэн шалтгаан нь юу вэ. Салбар хариуцсан яам үүнд ямар зохицуулалт хийж байна вэ?

-Махны үнийг шууд тогтоох боломж байдаггүй. ХХААХҮЯ хүнсний хангамж тогтвортой байдлыг чухалчлан нийлүүлэлтийг нэмэгдүүлэх чиглэлд анхаарч ажиллаж байна. Тухайлбал, нийлүүлэлтийг нэмэгдүүлснээр эрэлт багасаж, үнэ буурч, тогтворжих боломжтой. Хэрэв нийлүүлэлт багасвал, үнэ

Бид мах махан бүтээгдэхүүний техникийн зохицуулалтыг боловсруулж байна. Төв суурин газрын хэрэглэгчдэд үйлдвэрийн аргаар боловсруулсан, гарал үүсэл нь тодорхой мах хүргэх бололцоог эрэлхийлж байна.

өснө. Тиймээс бэлдсэн махаа зах зээлд нийлүүлээд явах замаар ажиллана. Мохны үнэ тогтворгүй байдаг нь олон шалтгаантай. Үүний нэг нь нийлүүлэгчээс хэрэглэгч хүртэл олон шат дамжлагатай холбоотой. Хамгийн түрүүнд, махны худалдаа "Хүчит шонхор" зах дээр явагддаг. Дараа нь хотын төвийн дэлгүүр, захуудад ирэх хүртлээ дөрвөөс таван дамжлага дамжин, үнэ нь өсөөд байна. Өнгөрсөн долоо хоногт гэхэд БНХАУ-д дэгдсэн коронавирустэй холбоотойгоор иргэд хүнсээ ихээр нөөцөлсөн. Энэ нь эрэлтийг ихэсгэж, үнийг хөөрөгдсөн үйл явдал болсон. Тиймээс бид цаашид дундын дамжлагыг багасгах тал дээр илүү төвлөрч ажиллана.

-Тухайлбал, нийлүүлэлтийг хэрхэн нэмэгдүүлэх вэ?

-Малчид махаа хоршоодод өгч, махаа дундын жуулчлалгүйгээр борлуулах арга хэмжээг Хөдөө аж ахуйн бирж Лавай зах дээр зохион байгуулж байна. Мөн

экспортыг аль болох дэмжиж ажиллаж байсан ч онцгой нөхцөл байдал цаашаа даамжирч магадгүй тул экспортыг хязгаарлах үйл явц сунах байх. Ер нь дотоодод хангалттай махаар хангах нөөц бий. Экспорт хийж байгаа аж ахуй нэгжүүдэд дотоодын зах зээлд борлуулах саналыг тавьж байна. Нийлүүлэлтээ нэмэгдүүлээд үнийг тогтвортой хэмжээнд байлгах зорилгоор аж ахуй нэгжүүдтэй холбогдож байна. Өнгөрсөн дөрвөн жилд махны экспорт нэмэгдэж, малчдын орлого тэр хэрээр өссөн. Мохны үнийг 5500 төгрөгөөс аль болох доошлуулахгүй авах зөвлөмжийг нөөцийн мах бэлдэж буй компаниудад өгсөн. Нөөцийн махыг зах зээлийн үнээс багаар борлуулна.

-Нийлүүлэлтээ ихэсгэхээр үнэ тогтворжино гэх баталгаа бий юу?

-Аль болох нийлүүлэлт ихсээд байвал эрэлт багасна.

-Цаашид шат дамжлагыг нь багасгахын тулд ямар арга хэмжээ авах вэ?

-Бид мах махан бүтээгдэхүүний техникийн зохицуулалтыг боловсруулж байна. Төв суурин газрын хэрэглэгчдэд үйлдвэрийн аргаар боловсруулсан, гарал үүсэл нь тодорхой мах хүргэх бололцоог эрэлхийлж байна.

БИД 20 МЯНГАН ТОНН МАХ БЭЛДЭХЭЭР ТӨЛӨВЛӨСӨН. ОДООГИЙН БАЙДЛААР 13 МЯНГАН ТОННЫГ БЭЛДСЭН. НЭГ КИЛОГРАММ МАХЫГ 5500 ТӨГРӨГӨӨР ТООЦВОЛ НӨӨЦИЙН МАХЫГ БЭЛДЭХЭД 110 ТЭРБУМ ТӨГРӨГ ХЭРЭГТЭЙ. ИЙМ ХЭМЖЭЭНИЙ МӨНГИЙГ МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗАР ТӨСӨВТ ТООЦУУЛАХ БОЛОМЖГҮЙ. ТИЙМЭЭС АРИЛЖААНЫ БАНКНЫ ЭХ ҮҮСВЭРЭЭР БҮРДҮҮЛЖ БАЙНА.

хоногт нөөцийн мах бэлдсэн аж ахуйн нэгжүүдийг шалгасан. Мөн ААН-үүд экспортод гаргахаар бэлдсэн нөөцийнхөө 10 хувийг дотоодод борлуулахаар байна. Үүн дээр хоёр мянган тонн мах бэлтгэгдсэн байгаа. Одоо бол махны нийлүүлэлт тогтвортой байна. Дөрөвдүгээр сард бэлдсэн махаа борлуулахаар төлөвлөж байна.

Гэхдээ дотоодын нөөц бололцоог тооцож үзнэ. БНХАУ-д гарсан коронавирустэй холбогдуулан дотоодын хүнсний хангамжийн хомсдолыг бий болгохгүй байх, тогтвортой байлгах талд анхаарч ажиллах чиглэлийг сайд өгсөн. Үүний дагуу гуравдугаар сарын 02-ныг хүртэл экспортын дэглэмд шилжсэн. Цаашдаа ч энэ байдал үргэлжилж магадгүй.

Өмнөх жилүүдийн жишгээс харвал, нөөцийн махыг дөрөвдүгээр сарын 10-наас эхлэн худалдаалж байсан. Саяхан мэргэжлийн хяналт, мал эмнэлгийнхэн зөвхөн үйлдвэрүүдээр явахад найман мянга гаруй тонн мах нөөцөлсөн байна гэсэн судалгаа бий. Хүчит шонхор зах дээр худалдаалж буй уламжлалт аргаар бэлтгэсэн махыг оролцуулахгүй, дан үйлдвэрүүдийг тооцвол 20 гаруй мянган тонн байх болов уу гэсэн дүр зураг байна. ■

Үүний тулд үйлдвэрүүд жилийн дөрвөн улиралд ажилладаг байх хэрэгтэй. Одоогоор тийм нөхцөл байдал үүсээгүй. Мөн дундын

Дотоодын үйлчилгээний салбар агших төлөвтэй байна

Коронавирусийн эсрэг авч буй арга хэмжээ үйлчилгээний салбар агшихад хүргэж болзошгүй

Г.Ану, Шинжээч

2019 оны эдийн засгийн төлөвийн тайланг Үндэсний статистикийн хороо ирэх долоо хоногт танилцуулах товтой байна. Үүнээс гадна дэлхий нийтийг түгшээж буй шинэ төрлийн вирусийн улмаас олон улсын хөрөнгийн зах зээл төдийгүй таваарын зах зээлд уналт үргэлжилсээр. Эдгээр нөхцөл байдалтай холбогдуулан улс орнууд эдийн засгийн өсөлтийн төлөвөө бууруулж эхэллээ. Үүнтэй холбогдуулан Монгол, Японы хүний нөөцийн хөгжлийн төвийн захирал Ц.Даваадоржтой ярилцлаа.

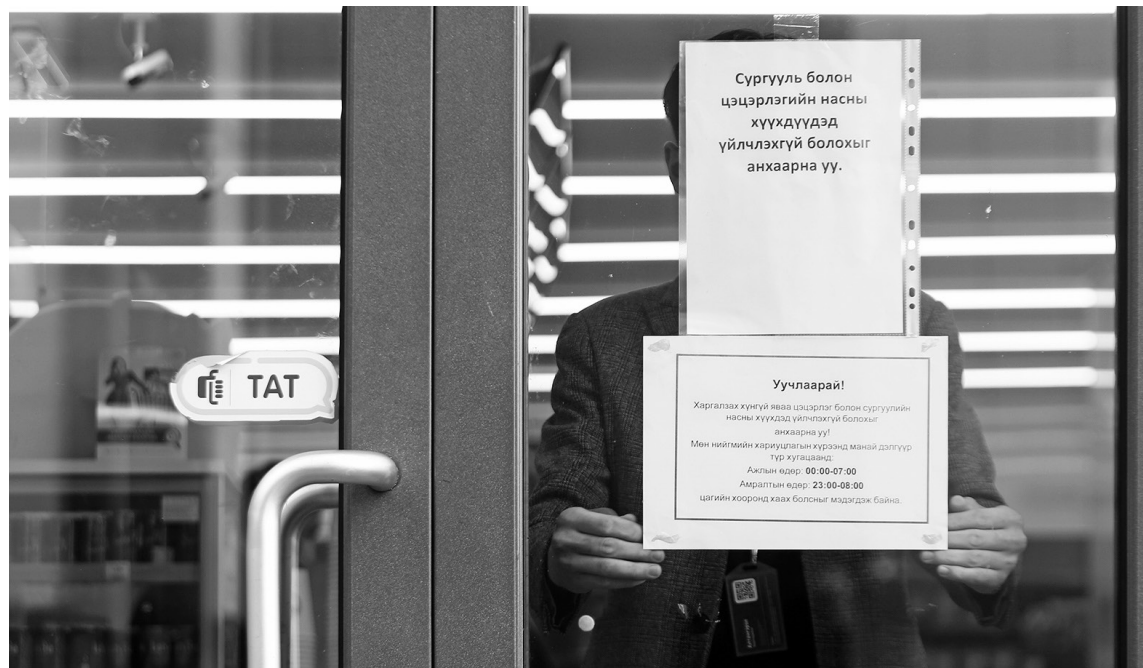

-World economics байгууллагаас гаргадаг худалдан авагч менежерүүдийн индексийн нэгдүгээр сарын үзүүлэлтийг харвал сүүлийн 34 сарын хамгийн бага түвшинд хүрсэн байна. Үүнээс улбаалж эдийн засаг агших нь гэсэн хүлээлт зах зээлд бий боллоо. Энэ нь 2020 оны эдийн засгийн төлөвт ямар нөлөө үзүүлэх вэ?

-Шинэ төрлийн вирусийн халдвар дэлхийн олон улс оронд, тэр тусмаа БНХАУ-ын эдийн засагт тодорхой хэмжээгээр нөлөөлж эхэллээ. Манай улсын хувьд энэ вирусийн эсрэг авч буй арга хэмжээ үйлчилгээний салбар агшихад хүргэж болзошгүй. Олон улсын болон дотоодын олон арга хэмжээ цуцлагдлаа. Тэр хэмжээгээр үйлчилгээний салбарын орлого буурах төлөв харагдаж байна. Цаашдаа вирусийн тархалт хэр байхаас нөхцөл байдал хэдий хугацаанд үргэлжлэх нь шалтгаална. Манай улс бодлогын ямар арга хэмжээ авахаас шалтгаалаад эдийн засгийн өсөлт, бууралтад нөлөөлж магадгүй. Гэхдээ гуравдугаар сарын 2 хүртэл авсан арга хэмжээний дараа тархалт нь хумигдах болов уу гэсэн хүлээлттэй байна.

-Коронавирусийн нөлөөгөөр БНХАУ-ын нүүрсний худалдан авалт буурсан. Уул уурхай, үйлдвэрлэлийн салбарт энэ байдал хэрхэн нөлөөлөх вэ?

-Экспорт, импортыг хязгаарлаагүй. Хэдий тийм боловч дотоодын эдийн засгийн идэвхжил нь саарч, тэр хэрээр нийлүүлэлтээ

Гэрэл зургийг Ж.Гэрэлчулуун

хумихыг үгүйсгэх аргагүй. Эдийн засгийн үйл ажиллагаа нь хэрэглэгч рүү чиглэсэн онцлогтой болж эхэлсэн ч үйлдвэрлэл, үйлчилгээ нь дагаад саарахаар байна. Ийм нөхцөлд гаднаас орж ирэх импортыг тодорхой хэмжээгээр хязгаарлах байх. Гэхдээ уул уурхайн салбарт нөлөөлөл нь харьцангуй бага болов уу гэж харж байна. Нүүрсний үнэ, зэсийн үнэ тодорхой хэмжээгээр буураад эхэлсэн.

-Зэсийн үнэ сүүлийн 14 өдөр дараалан буурлаа. Энэ нь сүүлийн 30 гаруй жил тохиогоогүй үзэгдэл. Манай улс энэ онд зэсийн үнийг нэлээд өөдрөгөөр төлөвлөсөн. Үүний харилцан хамаарлыг та хэрхэн харж байна вэ?

-Нэг тонн зэсийг 6700 ам.доллар гэж төсөөлсөн. Гэтэл одоо 5800 ам.доллараас хэтрэхгүй байна. Дэлхийн зах зээлд зэсийн нийлүүлэлт хийдэг томоохон орнуудад тодорхой хүндрэлүүд гарч ирсэн. Манай орны хувьд том зах зээл БНХАУ болох өмнөд хөршийн эрэлтээс энэ байдал хамаарна.

-Коронавирустэй холбоотой БНХАУ-ын эдийн засагт тулгарч буй ямар сорилт байна вэ. Энэ нь манайхаас худалдан авах таваарын үнэ ханшид яаж нөлөөлөх вэ?

-Их том асуудал гарч ирж байна. Би үүнийг тодорхой хэлж мэдэхгүй. Бүс нутгуудад хөл хорио тогтоосон. Үйлдвэрийн бүсүүд ч үүнд хамаарна. Тухайн бүсүүдэд хөл хорио тогтооно гэдэг үйлдвэрлэлийн салбарт нь нөлөөлнө. Энэ нь түүхийн эдийн эрэлтэд нөлөөлнө.

-2019 он Монгол Улсын эдийн засгийн хувьд ямар жил байв?

НЭГ ТОНН ЗЭСИЙГ 6700 АМ.ДОЛЛАР ГЭЖ ТӨСӨӨЛСӨН. ГЭТЭЛ ОДОО 5800 АМ.ДОЛЛАРААС ХЭТРЭХГҮЙ БАЙНА.

-Олон улсын санхүүгийн байгууллагуудын таамаглаж байсанчлан Монголын эдийн засгийн өсөлт 6.5 хувь орчим байх болов уу. Гэхдээ 2019 оны дөрөвдүгээр улиралд хэрэглэгчийн итгэлийн индексийг судалж үзсэн. Дүн нь удахгүй гарах гэж байна. Үүнээс харвал, өнөөгийн эдийн засгийн байдалд итгэл алдарсан байдал ажиглагдаж байна. Ялангуяа судалгаа авч байх үед хэрэглэгчид эдийн засгийн ерөнхий байдлыг, ам.долларын ханшийн өсөлтийг таамаглаж байсан нь 2019 оны сүүлч рүү ойролцоо болж байна. Ялангуяа, ам.долларын ханш 2790 орчим байх болов уу гэсэн хүлээлттэй байна гэх мэдээлэл өгч байсан. Энэ нь ойролцоо байлаа. Үүнээс үзэхэд, манай эдийн засгийн байдалд хэрэглэгчид итгэл дүүрэн биш байгаа нь харагдаж байна.

-Эдийн засагт нөлөөлж буй гадаад хүчин зүйлсийн нэг нь валютын ханш. Олон улсын эдийн засагчид ам.долларын ханш өснө гэсэн байна. Энэ нь Монголын эдийн засагт шууд нөлөөлөх эрсдэлтэй юу?

-Манай эдийн засгийн ихэнх хэсэг нь гадаад эдийн засгаас хамааралтай. Хэрвээ гадаад зах зээлд ам.долларын ханш өсвөл манай эдийн засагт сөрөг нөлөөлөл гарч ирэх болов уу. Энэ утгаараа түүний эсрэг сөрсөн

бодлого явуулах нь ононо.

-Ямар бодлого хэрэгжүүлэх хэрэгтэй байна вэ?

-Экспортын бүтээгдэхүүнийхээ тоо хэмжээг төрөлжүүлж, нэмэгдүүлэх нь чухал. Зөвхөн уул уурхайд найдалгүй уул уурхайн бус экспортыг дэмжих хэрэгтэй. Засгийн газрын түвшинд хэд хэдэн улс оронтой эдийн засгийн гэрээ байгуулах асуудал яригдаж байна. Байгаа боломжоо бид ашиглах учиртай. Үүн дээр төрийн зүгээс дэмжлэг чухал. Бизнес эрхлэгчид ч өөрсдийн бизнесийн хамгаалалтыг сайжруулах ёстой. Бизнесийг дэмжиж байна гээд

төр засаг хутгалдаад байх нь буруу. Эрх чөлөөг нь олгох хэрэгтэй. Дэмжлэг гэдгийг бэлэн мөнгөөр нь хараад байж болохгүй. Тогтвортой хууль эрх зүйн орчин хэрэгтэй. Экспортод гарч буй бүтээгдэхүүнийхээ төрөл зүйлийг олшруулахын тулд тодорхой хэмжээний урамшуулал, дэмжлэг ч мөн хэрэгтэй.

-Татварын багц хууль танд ямар санагдсан бэ?

-Шууд үнэлгээ хийхэд одоогоор эрт байна. Манай нэг дутагдал нь хийсэн бодлогынхоо үр дүнг үзэлгүйгээр цааш нь дахин дахин өөрчилдөг явдал. Ямар ч байсан бичил бизнесийг дэмжих чиглэлд нэлээд ахиц гарсан гэж харагдаж байна.

-Шинэ хуулийг харахаар татварын орчинд оролцогч талууд нэмэгдэж байна. Энэ нь иргэдэд ямар нөлөөтэй байх вэ?

-Эдийн засгийн үйл ажиллагаа оролцогч талуудынхаа мэдлэг боловсрол дээр илүү суурилдаг. Оролцогч талуудыг нэмэгдүүлсэн нь хуулийн дэвшилттэй тал юм. Орлого тодорхойлох боломжгүй хэсэг иргэдийн дунд их байна. Гар дээр наймаа хийж байгаа хүн их байна. Бусад орны хувьд орлого нь тодорхойгүй байсан хүмүүс жилийн эцэст орлогоо үнэн зөвөөр нь мэдүүлдэг. Үүнийг манай хуульд шигтгэж өгч байна. Хүн бүр татвар төлөх ёстой гэсэн ойлголтыг суулгаж байна. ■

ХӨРШ

Yum China БНХАУ дахь түргэн хоолны нийт салбарынхаа 30 хувийг хаажээ

БНХАУ-д Pizza Hut-ийн борлуулалт IV улиралд шинжээчдийн таамагас доогуур гарч, Yum China-ийн хувьцааны ханш буураад байна. Тус улсад түргэн хоолны салбарын өрсөлдөөн ширүүсээд байгаа юм. Мөн шинэ төрлийн коронавирустэй холбоотой энэ онд цэвэр ашиг болон борлуулалтад сөргөөр нөлөөлөхөөр байгааг тус компани мэдээллээ. Yum China компани тархалт өндөр байгаа газруудад буй KFC, Pizza Hut-ийн дийлэнх салбараа хаасан байна. Түүнчлэн БНХАУ даяар түргэн хоолны нийт салбарынхаа 30 хувийг хаасан, хэзээ нээх нь тодорхойгүй байгаа юм. Энэ оны эхний улиралд үйл ажиллагаа нь алдагдалтай гарах магадлалтай байгаагаа мэдээлжээ. Ийнхүү шинэ төрлийн вирусийн халдвар

БНХАУ-ын түргэн хоолны бизнест нөлөөлж байгаа нь Монголд ч давтагдаж болзошгүй байна.

Монгол Улсын хувьд 2019 онд тэжээвэр шувууд буюу тахианы мах, тэдгээрийн дайвар бүтээгдэхүүний импортынхоо 96.3 хувийг БНХАУ-аас авсныг Гаалийн ерөнхий газар мэдээллээ. Өнгөрсөн онд нийт 23.7 сая ам.долларын үнийн дүн бүхий тахиа, шувууны мах импортолсон нь өмнөх оны мөн үеэс 14.4 хувиар өсжээ. Энэ нь биет дүнгээрээ 12 мянга 700 тонн давсан байгаа юм. Мөн үүссэн нөхцөл байдалтай холбоотойгоор гахай, тахианы мах, тэжээл, өндгийг импортоор оруулахыг түр хугацаанд хориглох саналыг Улсын Онцгой комисс Засгийн газарт оруулаад байна. ■

Трампыг цагаатгаснаар импичмент өндөрлөв

Тэрээр албан тушаалаа өгөхөөс зайлсхийж чадсан гурав дахь Ерөнхийлөгч боллоо

✎ Лора Литван

АНУ-ын сенат Дональд Трамп эрх мэдлээ хэтрүүлэн ашигласан, конгрессын мөрдөн байцаалтад саад учруулсан гэдэг хоёр асуудлаар санал хурааж, Ерөнхийлөгчийг цагаатгасан шийдвэр гаргалаа. Хоёр намын хооронд түүхэнд үзэгдээгүй хурц тэмцэл өрнөсөн боловч эцсийн цэгийг 11 дүгээр сард сонгогчид тавих ёстой. 12 дугаар сард АН олонхтой төлөөлөгчдийн танхим Трампт үл итгэх асуудлыг босгосон хэдий ч тэрбээр албан тушаалаа өгөхөөс зайлсхийж чадсан гурав дахь Ерөнхийлөгч боллоо.

Юта муж улсаас сонгогдсон БНН-ын сенатч намын шугамын эсрэг санал өгч, Трамп Украины Засгийн газарт шахалт үзүүлснээр улс төрийн

давуу тал олохыг оролдсонд буруутай гэж үзэв. Гэвч тэрбээр конгресст саад учруулсан гэдэг асуудлаар Ерөнхийлөгчийг цагаатгахыг дэмжжээ. БНН олонхыг бүрдүүлж буй АНУ-ын конгрессын дээд танхим болох сенат эрх мэдлээ хэтрүүлсэн асуудлаар 52:48, конгресст саад учруулсан гэдэг асуудлаар 53:47 саналын харьцаагаар Трампыг авч үлдсэн байна.

Лхагва гарагийн санал хураалт Трампын дахин сонгогдох сурталчилгаанд түлхэц өгч, конгрессын мөрдөн байцаалтад хавчигдахааргүй болжээ. Гэхдээ түүнийг хоёр намын сенатчдын хамтарсан саналаар цагаатгана гэсэн Трампын найдвар биелсэнгүй. Ардчилсан намаас хэн ч түүнийг хамгаалж саналаа өгөлгүй намынхаа шугамыг хатуу баримталсан байна. Ерөнхийлөгч

СЕНАТ ДАХЬ ОЛОНХЫН БҮЛГИЙН АХЛАГЧ МИТЧ МККОННЕЛ “ИМПИЧМЕНТ АРДЧИЛСАН НАМЫНХНЫ ХУВЬД УЛС ТӨРИЙН АСАР ТОМ АЛДАА БОЛЛОО” ХЭМЭЭВ.

твиттертээ “Импичментийн луйврын эсрэг манай улсын ялалтын талаар пүрэв гарагт үгээ хэлнэ” гэжээ.

Трампын өмгөөлөгчид Ерөнхийлөгч АН-аас нэр дэвшигч Жо Байдены талаар мөрдөн

байцаалт явуулахыг Украинаас шаардсан байлаа ч энэ нь түүнийг огцруулах шалтгаан биш гэсэн стратеги баримталсан. Үүнийг БНН-ынхан зөв гэж үзсэн бололтой. Трамп өөрөө Цагаан ордны Зууван танхимаас зөвлөхүүдийнхээ хамт ажиглаж, үр дүнд сэтгэл хангалуун байсныг эх сурвалж мэдээлжээ. Сенат дахь олонхын бүлгийн ахлагч Митч МкКоннел “Импичмент Ардчилсан намынхны хувьд асар том улс төрийн алдаа боллоо” хэмээв.

Мягмар гарагт Дональд Трамп конгресст хэлсэн үгэндээ сонгогчдод хандаж, импичментийн дараах зорилтуудыг тодорхойлсны дээр өөрийн амжилтыг тодруулж, Ардчилсан намын бодлого, үнэт зүйлийг шүүмжилсэн. Үг хэлж байх үед ард нь төлөөлөгчдийн танхим

дахь АН-ын олонхын бүлгийн дарга ерөнхийлөгчийн хэлсэн үгийн бичмэл эхийг урж, хандлагаа хачирхалтайгаар илэрхийлсэн нь олны анхаарлыг татав.

АН Ерөнхийлөгчийг огцруулахад хангалттай гуравны хоёрын саналыг сенатад авч чадахгүй гэдгээ мэдсээр байж, импичментийн асуудлыг зүтгүүлснийхээ улс төрийн үр дагаврыг амсах болно. Хоёр нам хоёулаа 11 дүгээр сард Ерөнхийлөгчийн сонгуульд импичментийн үр дүнг ашиглах гэж оролдох нь гарцаагүй. Gallup-ын судалгааны төвөөс явуулсан санал асуулгаас үзэхэд Трампыг дэмжигчдийн тоо 49 хувьд хүрсэн байна. Америкчууд импичментийн асуудлаар тэнцүү шахам хоёр хуваагдаад байгааг эндээс харж болно. ■

Вирусээс хамгаалъя гэвэл гараа сайтар ариутгаж угаа

☺
Зураг дээр, хөл хорьсон Ухань хотын гудамжинд ганц хүн явж байгаа харагдана.

✎ Bloomberg News

Эмч мэргэжилтнүүд эм, эмчилгээ боловсруулахаар яаран ажиллах завсар Хятадад коронавирусээр нас барагсдын тоо энэ сарын зургааны байдлаар 563-т хүрсэн байна. Гэвч ДЭМБ халдвараас сэргийлэх вакцин гаргахад нэлээд хугацаа орохыг анхаарууллаа. Халдварын голомт болсон Хубэй мужид вирус

тээгчийн албан тоо 20.000 дөхсөн ба нутгийн оршин суугчид сандралд автаад байна. Дэгдэлт нэмэгдэхийн хэрээр хөл хорих арга хэмжээ чангарч **Хонконг эх газрын Хятадаас зорчигч оруулахыг хязгаарлав.**

Ухань хотод Хятадын BGI компани лабораторио байрлуулж, өдөртөө 10000 хүнд коронавирусийн оношилгоо хийж байна. Анагаахын мэргэ-

жилтнүүд нүүрний хаалт ба бээлийнээс гадна хамгийн чухал нь гараа байнга ариутгаж угаахыг зөвлөж байна. Олон улсын агаарын тээврийн холбооны эмч зөвлөх Дэвид Пауэр вирус сандлын гар, суудал дээр үлдэж болзошгүйн дээр нислэгийн үеэр өөр зорчигчтой хүрэлцэх нь маш өндөр эрсдэлтэй гэжээ. Тэрбээр маск, бээлий хорхой шавжаас л сайн хамгаалах байх хэмээв. ■

Европын холбоо гаатай тамхийг хориглоно

Европын холбоо гаатай тамхийг хориглохоор төлөвлөж байгаа учир тамхйүйдвэрлэгчид гаа холих шинэ арга сэдэж байгаа аж. Жишээ нь Imperial Brands компани тамхиа ороох буюу хайрцагт хийж болох тусдаа гаатай тууз

гаргажээ. Японы нэг компани хоригт хамрагдаагүй төрлийн сигарыг үнэртэн гаргадаг хайрцагтай хийсэн байна. Ирэх тавдугаар сараас Европын холбоо гаатай тамхи худалдахыг хориглоно.

Ийм төрлийн тамхи Европын тамхины зах зээлийн тав хүрэхгүй хувийг эзэлдэг боловч 11 тэрбум ам.долларын эргэлттэй наймаа гэж Euromonitor байгууллагын шинжээч Хосе Бесеррил ярилаа. **Тамхины эсрэг тэмцэгчид гаатай тамхийг онилсон нь сайхан, үнэр амтаар чимсэн тамхи хүмсүүсийг донтуулахад дөхөм болдог гэж үздэгтэй холбоотой.** Тамхины эсрэг бүлгүүд Impaerial ба Японы компаниуд шинэ бүтээгдэхүүн гаргаж, хоригийг үр дүнгүй болгох аюултай хэмээн шүүмжилжээ. ■

Өлзийбаярын ГАНЗОРИГ зөвлөж байна

Арав гаруй жилийн өмнө Европын холбооны хөнгөлөлттэй еврогийн зээл Монголд орж ирсэн юм. Төгрөгийн зээлийн хүү жилийн 20 гаруй хувьтай байхад уг зээл найман хувьтай байв. Мэдээж хүмүүс бага хүүтэй зээл авахыг хүссэн. Харин зээл авсныхаа дараа том алдагдал хүлээж байв.

Учир нь USDMNT (1 USD хэдэн төгрөгтэй тэнцэж байгааг харуулна) EURUSD(1 евро хэдэн доллартай тэнцэж байгааг харуулна) ханшууд хоёулаа өсч, зээлийн хүү нь үндсэндээ жилийн 32 хувь болсон хэрэг.

Тухайн үед USDMNT ойролцоогоор 17 орчим хувиар, харин EURUSD долоо орчим хувиар өссөн. Тиймээс EURMNT нийт 24 хувиар өссөн хэрэг. Зээлээ еврогоор буцааж төлөх ёстой байсан учир зээлдэгчид ийнхүү алдагдал амссан. Ханшийн алдагдал бидний хувьд шинэ зүйл биш. Бид бизнестээ ханшийн алдагдлыг сайтар тооцоолж, бэлтгэлтэй байх нь чухал.

Жишээлбэл, 2009 оны хямралаар Монголын олон компани хохирол амссан. Тэдний нэг нь Эрдэнэт үйлдвэр. Учир нь олон улсын зах зээл дээр

**ЖИШЭЭ
НЬ ХЭРЭВ
НЕФТИЙН
ҮНЭ ӨСӨХ
ЭРСДЭЛТЭЙ
БАЙГАА БОЛ
МОНГОЛЫН
МИАТ КОМПАНИ
ОНГОЦНЫ
ТҮЛШНИЙ
ҮНИЙН
ӨСӨЛТӨӨС
ХАМГААЛАХ
ХЭДЖИНГ
ХИЙХ ХЭ-
РЭГТЭЙ. ЭСВЭЛ
НЕФТИЙН ҮНЭ
ОДООГИЙНХ
ШИГЭЭ
ТҮҮХЭН ДООД
ТҮВШИНДЭЭ
БАЙГАА ЭНЭ
АШИГТАЙ ҮЕД
НЬ ТҮГЖЭЭД
АВАХ ХЭРЭГТЭЙ.**

нэг тонн зэсийн үнэ 8,800 ам.доллараас огцом унаж 2,700 ам.доллар хүрсэн.

Нийтэд ил байгаа мэдээлэл дээр үндэслэн тооцоо хийж үзэхэд Эрдэнэт 2008 онд нэг тонн зэсээ дунджаар 6.059 ам.доллараар зарж байсан бол

2009 онд 4.525 ам.доллараар арилжсан байна. Өөрөөр хэлбэл Эрдэнэтийн борлуулалтын орлого 25 хувиар буурсан гэсэн үг.

2007-2008 онд нефтийн ханш 100 ам.доллар давахад бид ямар төвөгтэй байдалд орж байсан билээ. Бүр нефтийн ханш хамгийн өндөр төвшин дээрээ байхад нөөц бүрдүүлэх хөдөлгөөн өрнүүлсэн шүү дээ.

Тэгвэл 2012-2013 оноос хойш бид нүүрс, төмрийн хүдэр, зэсийн ханшийн уналтыг мэдэрч, эдийн засгийн хүндрэлд ороод байгааг бүгд мэднэ.

Энэ гайхал валют, зэс, алт, нүүрс, төмрийн хүдрийн ханшийн уналт, нефтийн ханшийн өсөлтөөс хамгаалах арга чарга байна уу.

Аливаа компани, улс орон өөрийгөө ханшийн эрсдлээс байнга хамгаалдаг. Менежментийн энэ аргачлалыг Хэджинг гэж нэрлэдэг.

Хэджинг хийхдээ олон улсын санхүүгийн зах зээлд түгээмэл ФОРВАРД болон ОПШИН хэмээх үндсэн хоёр хэрэгслийг түгээмэл ашиглана. Энэ хоёрыг мөн бусад эгч дүүсийнх нь хамт нийтэд нь ДЕРИВАТИВ гэж нэрлэдгийг зарим уншигч санаж байгаа байх.

2008 онд олон улсын эдийн засгийн хямрал эхлэхэд, бид

Хэджинг: Ханшийн эрсдэлээс яаж хамгаалах вэ

Бид бизнестээ ханшийн алдагдлыг сайтар тооцоолж, бэлтгэлтэй байх нь чухал

зэсийн ханшид сөрөг нөлөө үзүүлэх өндөр магадлалтай байгааг ойлгож Эрдэнэтийг хамгаалах хэджинг аргачлал боловсруулсан юм. Тухайн үед Эрдэнэтийн нэг жилийн борлуулалтыг хамгаалах хэджинг хийхэд 10 сая ам.долларын зардал гарахаар байв. Өөрөөр хэлбэл тухайн үед 10 сая ам.долларын зардал гаргаж, ханшийн эрсдлээс хамгаалах хэджинг хийсэн бол 200 орчим сая доллараа алдахгүй байв.

ФОРВАРД

Форвард нь ирээдүйд хийгдэх арилжааны үнийг өнөөдөр тохиролцох хэлцэл юм. Жишээлбэл, Монголын алт олборлогчийн өртөг 1 унцид 700 ам.доллар байна гэж бодъё. Тэгвэл олон улсын зах дээрх алтны ханш унц нь 1200 ам.доллар байгаа нөхцөлд алт олборлогчид хангалттай ашигтай байна. Гэтэл өнөөдөр банкнаас зээл аваад алтаа олборлон гурван сарын дараа ирэхэд ханш энэ төвшин дээрээ байх уу. Хэрэв гурван сарын дараа алтны ханш унаж 650 ам.доллар болвол яах вэ? (алт шиг үнэ нь савладаг металлын хувьд боломжгүй зүйл биш)

Энэ тохиолдолд алт олборлогч өнөөдөр форвард хэлцэл хийж гурван сарын дараа бэлэн болох алтаа 1200 ам.доллараар зарах арилжаа хийж болно. Одоо ханшид санаа зовох шаардлагагүй, олборлолтоо сайн хийхэд л болно.

ОПШИН

Дээрх алт олборлогчийн хувьд хэрэв алтны ханш цаашид 1500

ам.доллар хүртэл өсч магадгүй гэсэн хүлээлт байвал яах вэ. Хэрэв гурван сарын дараа алтны ханш 1500 ам.доллар болсон бол, форвард хэлцэл хийсэн алт олборлогч алтаа 1200 ам.доллараар зарахаас

2009 оны хямралаар Монголын олон компани хохирол амссан. Тэдний нэг нь Эрдэнэт үйлдвэр. Учир нь олон улсын зах зээл дээр нэг тонн зэсийн үнэ 8,800 ам.доллараас огцом унаж 2,700 ам.доллар хүрсэн.

өөр аргагүй болно. Учир нь форвард хэлцэл хийсэн л бол заавал биелүүлэх үүрэгтэй. Тэгэхээр форвард нь нэг талдаа ханшийн уналтаас маш сайн хамгаалах хэрэгсэл боловч, ханш өсөх үед харамсалтай нөхцөл байдал үүсгэдэг.

Энэ тохиолдолд алт олборлогч маань Ошпин арилжааг ашиглана. Опшин хэлцэл хийснээр алт олборлогч алтаа 1200 ам.дол-

лар дээр зарах эрхтэй болно. Харин форвард шиг үүрэг хүлээхгүй.

Тэгэхээр хэрэв алтны ханш гурван сарын дараа 900 ам.доллар хүртэл унасан байвал опшин хэлцлийн дагуу алтаа 1200 дээр зарна. Харин хэрэв алтны ханш 1500 ам.доллар болж өссөн байвал алт олборлогч опшин эрхээсээ татгалзаж, алтаа 1500 дээр зарах боломжтой болно.

Форвард, Опшин болон бусад ахисан шатны дериватив хэрэгслүүдийг ашиглан компаниуд болон улс орнууд өөрсдийгөө ханшийн эрсдлээс хамгаалах бүрэн боломжтой.

Жишээ нь хэрэв нефтийн үнэ өсөх эрсдэлтэй байгаа бол Монголын МИАТ компани онгоцны түлшний үнийн өсөлтөөс хамгаалах хэджинг хийх хэрэгтэй. Эсвэл нефтийн үнэ одоогийнх шигээ түүхэн доод түвшиндээ байгаа энэ ашигтай үед нь түгжээд авах хэрэгтэй. ■

Анагаах ухааны Аюурвед хэв маяг

Т.Намуунболор, ЗГМ сонин

Энэхүү амьдралын хэв маяг Энэтхэгт 5000 гаруй жилийн өмнө үүсжээ. Аюурвед гэсэн нэр нь Санскрит үгнээс үүсэлтэй бөгөөд үгийн үндсээр нь авч үзвэл аюур нь урт наслах буюу амьдрал, веда нь шинжлэх ухаан гэсэн утгатай. Аюурвед нь тухайн өдрийн болон

улирлын онцлог, хоолны дэглэм, зан үйл, мэдрэхүйгээ зохистой ашиглахад сургаж, аливаа өвчнөөс хэрхэн урьдчилан сэргийлэх, өвчилсөн тохиолдолд эдгээх, язгуур шалтгааныг нь арилгах арга ухааныг заадаг. Энэ хэв маяг асар өргөн хүрээний мэдээллийг агуулдаг тул энэ удаагийн дугаарт хооллох дадлын талаар танилцуулъя.

Илүүдэл жингээсээ ангижрах нь

Аюурведийн сударт сансар огторгуйг бүтээдэг шороо, ус, хий, гал, огторгуй гэсэн таван махбод нь хувь хүнийг ч мөн адил бүтээдэг гэж бий. Улмаар эрүүл, сайн сайхан амьдрахад эдгээр таван махбодын тэнцвэрийг хадгалах нь чухал ач холбогдолтой хэмээжээ. Хүн бүрд аль нэг махбодын нөлөөлөл бусдаас илүү байдаг нь тухайн хүний зан чанар, онцлогтой холбогддог. Тийм ч учраас хүний мөн чанарыг хий махбод буюу огторгуй давамгайлдаг, шар махбод буюу гал давамгайлдаг, бадган махбод

буюу шороо, ус давамгайлдаг хэмээн гурав хуваана. Энэ нь зөвхөн биеийн бүтцэд нөлөөлөөд зогсохгүй, дуртай хоол, хоолны шингэц, мөн сэтгэлзүйн мөн чанар болон сэтгэлийн хөдөлгөөнд ч нөлөөлдөг. Жишээ нь, бадганы мөн чанартай хүн шороо махбодын үйлдлээр чийрэг биетэй, хоолны шингэц удаан, ой тогтоолт сайн, сэтгэлийн хөдөлгөөн нь тогтвортой байдаг. Энэ мэтчилэн өөрийн мөн чанарыг танин мэдэж, хооллох дадал зуршилдаа өөрчлөлт оруулснаар жингээ хасах боломжтой юм.

Та өөрийн махбодын онцлогт тохируулан хооллож, иогийн дасгалтай хослуулбал илүү өндөр үр дүнд хүрэх боломжтой гэдгийг сануулъя.

Шороон махбодтой хүмүүс чихэрлэг хүнснээс татгалзаарай

Шороон махбодтой хүмүүс хөдөлгөөн хийхээс түвэгшээдэг бөгөөд энэ нь жин нэмэх шалтгаан болдог. Хэрэв та удаан хөдөлгөөнтэй, бат бөх шүд, хумстай, хоолны дуршил сайн, өглөө нойрмоглодог бол энэ төрлийн хүмүүст зориулсан хүнсийг хэрэглэх нь зүй. Чихэртэй, калори ихтэй хоолноос татгалзаж, аль болох эрүүл хооллохыг хичээх хэрэгтэй. Төрөл бүрийн ногоо, жимс болон тахианы махаар хооллож, эрүүл мэндээ анхаарах хэрэгтэй. Чанга махтай, том биетэй тул жин хасах нь бага зэрэг төвөгтэй мэт санагдаж болох ч, эрүүл хооллоод ирмэгц, аажимдаа жин буурч, гоолиг биетэй болж чадна.

Усан махбодтой хүмүүс жимс, ногоог түлхүү хэрэглээрэй

Усан махбодтой хүмүүс цусны эргэлт, хоол боловсруулах систем болон дархлаагаа сайжруулах хэрэгтэй. Тэд жижиг ястай, хурдан хөдөлгөөнтэй, өтгөн хатдаг, хуурай арьстай, бага хөлөрдөг, хүйтэн гартай зэрэг онцлог шинжүүдтэй. Тиймээс халуун ногоотой хоолыг түлхүү хэрэглэх нь зөв. Гэхдээ халуун

ногоотой хоол идсэн тохиолдолд хүйтэн ундаа, ус ууж болохгүй. Мөн сүү, сүүн бүтээгдэхүүн, наран цэцгийн тос, гүнждийн тос зэргийг өдөр тутамдаа хэрэглэж болно. Үүнээс гадна овьёос, буудайн гурил зэргийг түлхүү хоолондоо идэж, самар, гадил, авокадо, манго, алим, лийр зэрэг жимс идэх нь зохистой.

Гал махбодтой хүмүүсийн дааврын тогтолцоо тогтворгүй байдаг

Гал махбодтой хүмүүс хоол шингээхдээ муу бөгөөд удаан боловсруулдаг, мөн дааврын хувьд тогтворгүй байдаг. Тэд дунд зэргийн нуруутай, хүчтэй, амархан өлсдөг, цайвар царайтай, огцом уурладаг онцлогтой. Цагаан цуу, бяслаг, тараг болон халуун ногоотой хоолноос татгалзаарай. Үүний

оронд сэрүүн чанарын хоол идэж, жингээ хасаж болно. Оливын тосоор амталсан ногооны салат, буудайн гурил, будаа, самар, төрөл бүрийн байцаа, хулуу, төмс, амтат чинжүү, улаан лооль, лууван, хүрэн манжин, бууцай зэрэг нь таны эрч хүчийг нөхөж, жингээ хасахад тусална.

М.Алзахгүй: Д.Сумъяабазар сайд ногдол ашиг өгөх дургүй байна

Бүртгүүлсэн иргэдийн 51 орчим хувь нь
Улаанбаатар хотоос, үлдсэн 49 хувь нь орон нутгаас хандсан байна

Б.Мөнх-Эрдэнэ, ЗГМ сонин

“Эрдэнэс Тавантолгой” компанийн хувьцаа эзэмшигчид “Ногдол ашгаа бэлэн мөнгөөр авъя” цахим бүртгэлийн аяныг санаачлан хэрэгжүүлж буй. Энэхүү аяны талаар 1072 хувьцаа эзэмшигчдийн эрх ашгийг хамгаалах холбооны Ажлын албаны дарга М.Алзахгүйтэй ярилцлаа.

-1072 хувьцаа эзэмшигчид ногдол ашгаа бэлэн мөнгөөр авахаар нэгдэн аян өрнүүлж эхэлсэн байна. Энэ талаар тодорхой мэдээлэл өгөхгүй юу?
-“Эрдэнэс Тавантолгой” компанийн хувьцааны 15 орчим хувийг иргэд эзэмшдэг. 2017, 2018 онд тус компани 1.2 их наяд төгрөгийн цэвэр ашигтай ажилласан. Харин 2019 онд 1.1 их наяд төгрөгийн цэвэр ашигтай ажиллаж байна. Ингээд тооцохоор тус компани сүүлийн гурван жилд маш өндөр ашигтай ажилласан нь харагдана. Тиймээс 1072 хувьцаа эзэмшигчид нэгдэж хувьцааны ногдол ашгаа бэлэн мөнгөөр авна гэдэг уриалга гаргаснаас хойш 60 гаруй мянган хүн 1072.мн вэбсайтаар цахим гарын үсгээ илгээн бүртгүүлсэн байна. Гарын үсгийг цаасан дээр цуглуулаад явахад цаг хугацаа их орно. Зардал ч ихтэй. Тиймээс бид цахим шийдлийг гаргаж 1072 хувьцаагаа бэлэн мөнгөөр авах хүсэлтэй иргэдийг бүртгэж байгаа юм.

Одоогоор бүртгүүлсэн иргэдийн 51 орчим хувь нь Улаанбаатар хотоос үлдсэн 49 хувь нь хөдөө, орон нутгаас хандсан байна. Алслагдсан хөдөө орон нутгийн зарим малчдаас эхлээд интернэт ашигладаггүй хүмүүс цөөнгүй бий. Тэгэхээр интернэт ашиглаж, вэбсайт руу ороод үзэл бодлоо илэрхийлэх боломжтой хүмүүс одоогоор түлхүү хандаад байна гэсэн үг. УИХ-ын Өргөдлийн байнгын хорооноос 2019.12.10-нд ногдол ашиг олгох чиглэл өгснөөс хойш 1072.мн сайтад

өдөрт мянга мянган иргэн хандаж ногдол ашгаа бэлэн мөнгөөр авах хүсэлт тавьсаар байна.

Мөн “1072 хувьцаа” фэйсбүүк групп гэж байгаа. Энэ группт 320 орчим мянган хүн нэгдсэн. Судалгаа хийхэд, группийн гишүүдийн 70 хувь нь ногдол ашгаа бэлэн мөнгөөр авахыг, үлдсэн 30 хувь нь компанийн санхүү, хөрөнгө оруулалтын тухай мэдээлэл авахыг хүссэн байсан. Тэгэхээр 300 гаруй мянган хүний 70 орчим хувь буюу 200 гаруй мянга нь ногдол ашгаа бэлэн мөнгөөр авах саналыг илэрхийлсэн байгаа юм. Тэгэхээр нийгмийн маш том давлагаа болсон цахим аян үргэлжилж байна.

-Цахим аянд нэгдэхийг хүссэн иргэд www.1072.mn сайтад хэрхэн бүртгүүлэх вэ?

-Хүмүүс фэйсбүүкээр “авъя, авъя” гээд коммент хэлбэрээр бичсэнээр судалгаанд хамрагдахгүй. Заавал 1072.мн вэбсайт руу орж овог нэрээ, утасны дугаартайгаа бичиж цахим гарын үсгээ илгээснээр ногдол ашгаа бэлэн мөнгөөр авах хүсэлт нь баталгаажиж байна гэсэн үг.

-Хувьцаа эзэмшигчдээс ирсэн саналыг нэгтгэн “Эрдэнэс Тавантолгой” компанийн Төлөөлөн удирдах зөвлөлд хүргүүлэх үү. Хэзээ хүргүүлэх вэ?

-Аян сар шинийн баяр хүртэл үргэлжилнэ. Компанийн тухай хуулиар санхүүгийн жил гарснаас хойш 50 хоногийн дотор компани хуралдаж ногдол ашиг өгөх эсэх шийдвэрээ гаргах ёстой. Бид “Эрдэнэс Тавантолгой” компанийн ТУЗ-д албан шаардлага хүргэж байгаа. Энэ шаардлагад нэн тэргүүнд ногдол ашгаа бэлэн мөнгөөр авах, хоёрдугаарт ТУЗ-ийн хурлыг нээлттэй ил тод явуулах үүднээс судлаач, эрдэмтэн болон 1072 хувьцаа эзэмшигчдийн эрх ашгийг хамгаалах холбооны төлөөллийг оролцуулж, нээлттэй хэлэлцэхийг шаардаж байна. Ийм үндсэн хоёр агуулгатай албан бичиг хүргүүлээд байгаа.

-УИХ-ын Өргөдлийн байнгын хорооны хуралдаанаар “Эрдэнэс Тавантолгой”-н 1072 хувьцаа эзэмшигчдэд 2019 оны компанийн ашгаас ногдол ашиг хуваарилах тухай шийдвэр гаргаж, үүнийг Засгийн газар болон холбогдох компанид үүрэг болгосон. Энэ ажлын явц аль шатанд байна вэ?

-Өргөдлийн байнгын хорооны хуралдаанаар 2019 оны ногдол ашгийг олгох чиглэлийг Засгийн газарт өгсөн. Үүнээс гадна хувьцаа эзэмшигчдийн бүртгэлийг идэвхжүүлэх, хувьцаа эзэмшигчдийн хуралд саналын эрхтэй оролцох эрхийг нь нээж өгөх зэрэг чиглэлүүдийг Өргөдлийн байнгын хорооноос гаргасан. Гэвч Засгийн газраас ямар нэгэн хариу өнөөдрийг хүртэл өгөөгүй байна.

Байнгын хорооны шийдвэртэй холбоотой шийдэл гаргаагүй. Үүнээс харахад, Засгийн газар УИХ-ын байнгын хорооны үгэнд орохгүй байна. УИХ Засгийн газрыг томилдог. Гэтэл нэг сайд төрийн эрх барих дээд байгууллагынхаа үгэнд орохгүй, өнөөдрийг хүртэл хариу өгөхгүй байна. Бид Өргөдлийн байнгын хорооноос гарсан шийдвэрийн дагуу ногдол ашгаа өг гэдэг шаардлагыг шат дараатайгаар тавиад явж байна. Цаашлаад бусад байнгын хороодод хандаж илүү өргөн цар хүрээтэйгээр тэмцлээ үргэлжлүүлэх болно.

-Ногдол ашиг олгох ажил хаана гагцхиад байна гэж харж байна вэ?

-Манай холбоо жилийн өмнө байгуулагдсан. Байгуулагдсан даруйдаа 2017, 2018 оны цэвэр ашиг болох 1.2 их наяд төгрөгөөсөө нэгж хувьцаанд 84 төгрөгийн хувьцаа олгох шаардлагыг

хүргүүлж, жагсаал цуглаан болон олон нийтийн арга хэмжээ зохион байгуулсан. Харин тухайн үед 2019 тавдугаар сарын 31-ны өдөр Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн сайд Д.Сумъяабазараас бичиг ирсэн. Уг бичигт Компанийн тухай хуулийн дүрэмд заасны дагуу ногдол ашгийг ТУЗ, хувьцаа эзэмшигчид хуралдаад шийдэх эрхтэй. Бид ногдол ашгийг төмөр замын бүтээн байгуулалтад оруулж байгаа тул ногдол ашиг олгохгүй гэдэг хариу хүргүүлсэн. Бид бүтээн байгуулалтыг эсэргүүцээгүй. Харин иргэдийн эзэмшиж буй 15 хувьд ногдол ашиг олгохыг л шаардаж байгаа. Энэ жилийн хувьд ногдол ашгаа бэлэн мөнгөөр авах шаардлага өгсөн. Өнгөрсөн

Бид бүтээн байгуулалтыг эсэргүүцээгүй. Харин иргэдийн эзэмшиж буй 15 хувьд ногдол ашиг олгохыг л шаардаж байгаа. Энэ жилийн хувьд ногдол ашгаа бэлэн мөнгөөр авах шаардлага өгсөн.

долоо хоногт сайд Д.Сумъяабазар сайд сар шинээс өмнө ногдол ашиг олгох асуудлыг шийдвэрлэнэ гэдэг хариултыг хэлж байна. Энэ бүхнээс үүдээд дүгнэж хэлэхэд, Д.Сумъяабазар сайд ногдол ашиг өгөх дургүй байна.

-Ногдол ашгийг бэлэн мөнгө хэлбэрээр тарааснаас болж төгрөгийн ханш унах, ам.долларын ханш нэмэгдэх зэрэг хор уршигтай гэж зарим эдийн засагч хэлж байсан. Иргэд ногдол ашгаа бэлэн мөнгөөр авснаар ийм эрсдэл эдийн засагт үүсэх үү?

-“Эрдэнэс Тавантолгой” Монголд байгаа олон мянган компанийн нэгэн адил Компанийн тухай хуулиар зохицуулагддаг. Өнөөдөр Монголын хөрөнгийн биржид бүртгэлтэй компаниуд жил болгон ногдол ашиг хуваарилж, бэлэн мөнгө тарааж байна. Энд мөнгө хэвлэж эсвэл гаднын зах зээлээс өр тавьж, зээл авч үүнийг олгодоггүй. Компани тухайн бүтэн жилийнхээ орлого, зарлагаа дүгнэж татварын дараах ашгаас ногдол ашиг тараана. Зарим хүмүүсийн хэлээд байгаа шиг инфляц өсөх, төгрөгийн ханш сулрах тийм эрсдэл 1072 хувьцааны ногдол ашиг тарааснаар эдийн засагт үүсэхгүй

гэж бид үзэж байгаа. Ногдол ашиг сонгуулийн амлалт биш. Энэ бол Компанийн тухай хуульд зааснаар хувьцаа эзэмшигчдийн өмнө хүлээсэн компанийн үүрэг шүү дээ. Нэмж хэлэхэд энэ ханшийн өсөлтийн шалтгааныг товч тайлбарлая. Валютын ханш эрэлт нийлүүлэлтээр тогтдог. Ам.долларын эрэлт их бол ханш өснө, нийлүүлэлт их бол ханш буурна гэсэн үг. Эрэлт нь ам.долларын гарах урсгал юм. Жишээ нь бараа таваар худалдан авалт, зээл төлөх, төгрөг хэвлэх нь төгрөгийн ханшийг сулруулна. Харин нийлүүлэлт нь ам.долларын орох урсгал бөгөөд энэ нь экспорт, гадаадын хөрөнгө оруулалт, гадаадаас валютын зээл авах, тусламжаас хамаарна. Харин 1072 хувьцааны ногдол ашгийн цаад эх үүсвэр нь экспортоос олсон орлого бөгөөд валютаар баталгаажсан гэсэн үг. Тэгэхээр валютын ханшийн өсөлтөд нөлөөлөхгүй.

-1072 хувьцааны ногдол ашгийг яагаад заавал бэлнээр авах ёстой юм бэ?

-Монгол ардын зүйр үгэнд эзэн нь юмаа мэдэж, эрэг нь усаа хашдаг гэж үг байдаг яг үүнтэй адил хувьцаа эзэмшигч гэдэг тухай компанийн эзэн. Тэгэхээр өнөөдөр “Эрдэнэс Тавантолгой”-н нийт хувьцааны 85 хувийг Засгийн газар, 15 хувийг иргэд, аж ахуй нэгжүүд эзэмшиж байна. Яг ийм тохиолдолд 85 хувь нь бүгдийг мэднэ, 15 хувь ч дуугүй бай гэж хүч түрж асуудалд хандаж байгаа бол хэзээ ч компанийн засаглал хөгжихгүй, хөрөнгийн зах зээл сэргэхгүй.

Өнөөдөр баялгийн тэгш, шударга хуваарилалтыг хөрөнгийн зах зээлийг хөгжүүлж байж хийнэ гэж эдийн засагчид ярьж байна. Хөрөнгийн зах зээлийг хөгжүүлэхэд хамгийн чухал зүйл компанийн сайн засаглал. Хувьцаа эзэмшигчдэдээ юун тэргүүнд тавьж ажилладаг нээлттэй компанийг хамгийн сайн засаглалтай гэж хэлж болно. Манай улсад тогтсон буруу жишиг компанийн гүйцэтгэх захирал хамгийн том албан тушаалтан. Харин компанийн хувьцаа эзэмшигч хэн ч биш, ялангуяа жижиг хувьцаа эзэмшигчдийн эрх ашиг зөрчигдөж байна. ■

Хааз, тоормосны дөрөө андуурахаас сэргийлэх шинэ арга

✎ О.Мишээл, ЗГМ сонин

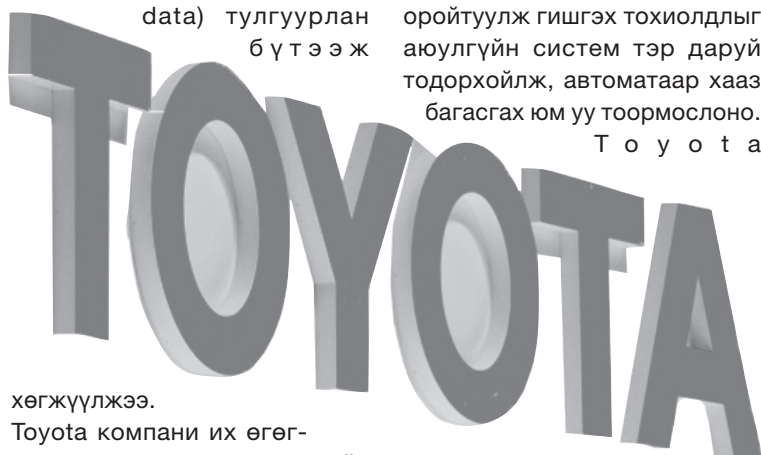
Жолооч хурдасгах гишгүүр дөрөөг тоормосны дөрөөтэй андуурч гишгэдэг явдлаас урьдчилан сэргийлэх, их өгөгдөл

ашигладаг аюулгүйн системийг Toyota Motor Corp шинээр танилцууллаа.

Хүн ам нь хурдацтай хөгширч буй Японд настай жолооч тоормосны оронд хааз андуурч гишгэснээс үүдэлтэй зам тээврийн осол ихэсчээ.

Үүнтэй уялдан уг системийг зохион бүтээх шаардлага үүссэн юм. Засгийн газраас бэлтгэсэн тайланг үзвэл, Японд 2018 онд тохиолдсон үхлийн үр дагавартай зам тээврийн ослын 15 орчим хувь нь 75-аас дээш насны жолооч нарын буруугаас болсон байна. Шинэ системийг интернэтэд холбогддог Toyota загварын автомашинуудаас цуглардаг их өгөгдөлд (big data) тулгуурлан бүтээж

хөгжүүлжээ.

Toyota компани их өгөгдөлд анализ шинжилгээ хийх замаар автомашины хаазны гишгүүр-дөрөөг андуурч гишгэсэн тохиолдлыг ялган тодорхойлов. Цугларсан өгөгдлийн ачаар автомашины

хааз болон тоормосны дөрөөг гишгэх явцыг хянаж болж байгаа юм.

Шинээр бүтээсэн систем нь хурдны дөрөө гишгүүрийг санамсаргүй юм уу буруу ашиглах тохиолдлоос урьдчилан сэргийлэх чадвартайг япон үйлдвэрлэгч тайлбарлав. Жолооч хааз андуурч гишгэх, эсвэл тоормосны гишгүүр дөрөөг оройтуулж гишгэх тохиолдлыг аюулгүйн систем тэр даруй тодорхойлж, автоматаар хааз багасгах юм уу тоормослоно.

T o y o t a

компани аюулгүйн шинэ системийг Японд үйлдвэрлэх автомашинууддаа энэ зунаас эхлэн нэвтрүүлнэ. ■

Дэлхийн автомашины үйлдвэрлэл оргилдоо туллаа

Дэлхийн авто үйлдвэрлэлийн баргар ирээдүйг зөгнөж буй ХБНГУ-ын Bosch компанийн тэргүүн Фолькмар Деннер хүн төрөлхтөнд цаашид ийм олон автомашин хэрэггүй хэмээв. Тэрбээр энэ талаараа ОХУ-ын Autonews мэдээллийн хэрэгсэлд тайлбарлав. Захирлын тайлбараас үзвэл, дэлхийн автомашины үйлдвэрлэл цаашид жил бүр бага багаар, тогтвортой буурах ажээ.

Үйлдвэрлэл буурах процесс шинэ үеийн цахилгаан

хөдөлгүүрт автомашин үйлдвэрийн дамжлагаас гарч ирэх 2025 он хүртэл үргэлжлэх юм. Ирэх таван жилийн дотор авто үйлдвэрлэл жилдээ 85 сая ширхэг автомашин үйлдвэрлэдэг болтлоо бууран, компаниуд ажлын байраа цомхотгож, дэлхийн эдийн

засагт сөрөг нөлөөлнө.

Энэ хугацаанд хэрэглэгчид цахилгаан машинд шилжсэнээр авто үйлдвэрлэлийн шинэ үе эхлэх юм. Улмаар цахилгаан тээврийн хэрэгслийн үнэ буурах тул дотоод шаталтын машины эрэлт хэрэгцээ эрс унах болно. ■

Toyota, Panasonic цахилгаан машины зай хураагуурын үйлдвэр байгуулна

Toyota Motor Corp, Panasonic Corp хамтран Prime Planet Energy and Solutions нэртэй шинэ үйлдвэр байгуулахаар тохиролцлоо. Шинэ үйлдвэр нь цахилгаан хөдөлгүүрт тээврийн хэрэгслийн эрэлт эрс өсөх төлөвтэй өнөөгийн нөхцөлд нийцүүлэн шинэ төрлийн зай хураагуур-аккумулятор бүтээж, хөгжүүлэх ажил эрхлэх юм.

Нийт таван мянга орчим ажилтан, ажилчинтай байхаар төлөвлөж буй шинэ үйлдвэр дөрөвдүгээр сарын нэгнээс ажиллаж эхэлнэ. **Prime Planet Energy and Solutions-ын үндсэн хөрөнгийн 51 хувийг Toyota, үлдсэн хувийг Panasonic эзэмшинэ.**

Дэлхийн улс орнууд автомашины утааны ялгаралд

тавих шаардлагаа чангатгасаар байгаагаас экологид сөрөг нөлөөгүй тээврийн хэрэгсэлд шилжих явц хурдсаж эхэллээ. Шинэ үйлдвэр нь цахилгаан хөдөлгүүрт автомашины амин чухал бүрдэл - хямд төсөр зай хураагуурын үйлдвэрлэлд Toyota компани гол оролцогч болохоор шийдсэнийг нотлов. ■

Их Британи бензин, дизель машины борлуулалтыг удахгүй хориглоно

Бензин, дизель хөдөлгүүртэй автомашины борлуулалтыг хориглох товыг анхныхаас нь таван жилээр наашлуулж 2035 оноос эхлүүлэхээр болсныг Их Британийн ерөнхий сайд Борис Жонсон мягмар гарагт мэдэгдлээ. Глазгод энэ оны 11 дүгээр сард болох НҮБ-ын 2020 United Nations Climate Change Conference (COP26) уулзалтын үеэр Нэгдсэн вант улс уг шийдвэрээ албан ёсоор зарлах юм.

Их Британи хүлэмжийн хийн ялгарлаа 2050 он гэхэд тэглэх үүргээ биелүүлэх гэвэл хоригийг 2040 оноор тогтоох нь хэт оройтсон алхам болно хэмээн экспертүүд анхааруулсны дараа эрх баригчид уг

шийдвэрийг гаргалаа. Энэ 2020 он нь манай гараг дээр “уур амьсгалын өөрчлөлтийг тогтоон барих тэмцэлд эргэлт болох жил” хэмээн ерөнхий сайд үзэж байна.

Өдгөө нэгдсэн вант улсын зах зээлд зарагдаж буй автомашины 90 хувь нь бензин, дизель хөдөлгүүрт загвар. Зориулалтын цэнэглэх станцын тоо одоогоор тус улсад хязгаартай байгаа нь байгаль орчинд ээлтэй шинэ үеийн эрчим хүчээр ажилладаг автомашин худалдан авагчийн тоог хязгаарлагч хүчин зүйл болдог. Дээр нь шинэ үеийн эрчим хүчээр ажилладаг машины нэр төрөл цөөн, үнэ өндөр юм. ■

Норвегид цахилгаан машины борлуулалт 44 хувьд хүрлээ

Энэ оны нэгдүгээр сард Норвегид борлуулсан шинэ автомашины 44.3 хувь нь дан цахилгаан хөдөлгүүрт загвар болж буйг тус улсын автозамын холбоо (NRF - Norwegian Road Federation) тооцоолов. Жилийн өмнөх үетэй харьцуулахад энэ нь өссөн үзүүлэлт хэдий ч шинжээчдийн таамаглаж байсан 50-60 хувьтай харьцуулахад бага байгаа юм.

Өмнө нь 2019 оны нэгдүгээр сард Скандинавын

улсад зарагдсан нийт тээврийн хэрэгслийн 37.8 хувь нь цахилгаан хөдөлгүүртэй загвар байжээ. Дотоод шаталтын хөдөлгүүрт автомашины борлуулалтыг бүрэн зогсоох зорилготой Норвег улс бензин, дизель хөдөлгүүрт машин эзэмшигчдээс татвар татангаа цахилгаан хүч дамжуулах ангитай автомашин худалдан авагчдыг татвараас бүрэн чөлөөлжээ. ■

SKY GARDEN

Дэлхийн барилга, архитектурын салбарт вертикал буюу босоо чиглэлд хөгжүүлсэн ногоон байгууламжийг Sky Garden хэмээн нэрийддэг бөгөөд энэхүү шийдлийг төлөвлөлтөнд тусгаснаар өндөр түвшний барилгад байгалийн мэдрэмжийг бодитоор хүртэх боломжийг бүрдүүлсэн.

VERTICAL GARDEN • BOSCO

True Luxury

360 ТАНСАГЛАЛ

Сэтгэлд нийцэх “Байршил”

Ногоон бүсийн үнэ цэнэтэй байршил, 180-360 градус харах өнцөгтэй

Ирээдүйгээ хайрласан “Хүүхэд төвтэй төлөвлөлт”

Хүүхдийн эрүүл аюулгүй хөгжих орчин

Winter Garden

Дөрвөн улирлын цэцэрлэг 4-н улирлын ногоон байгууламж

Аюулгүй байдлыг бүрэн хангасан “Дугуйн гүүрэн гарц”

Үндэсний цэцэрлэгт хүрээлэнтэй холбогдсон аюулгүй гарц

Рашаан түгээх системтэй

Дөрвөн улирлын турш гэртээ рашаанд орох боломж

Чанарын баталгааг амлах “Материалын сонголт”

Дэлхийн шилдэг чанартай материалаар брэнд орчинг цогцлоосон

Бүхнийг цогцлоосон “Sky Park Plaza”

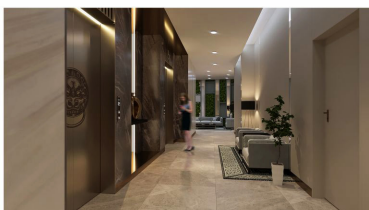
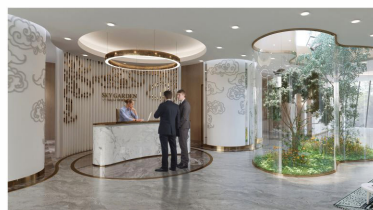
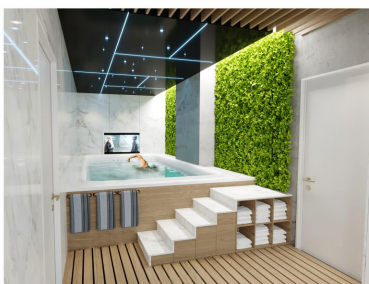
Хүний бүх хэрэгцээг нэг дор цогцлоосон нэгдсэн үйлчилгээний төв

Газар доогуурх зам бүхий “Галерей”

Хотхоны бүх барилга болон үйлчилгээний төв газар доогуураа туннелээр холбогдсон

Sky Garden Residence...
Yet within, peace and calm prevails.

Борлуулалтын оффис | Sales Office
+ 976 771 55555

Борлуулалтын менежер | Sales manager
+ 976 8888 0835, 8888 0836, 8888 0837

skygarden.mn
info@skygarden.mn

Супер ээж АНУ

✍ Т.Намуунболор, ЗГМ сонин

Үзэсгэлэнт бүсгүй, үлгэр жишээ ээж Ч.Уранхолбоо. The Busy mom diary влог нь сошиал инфлюенсерүүдээс хол илүү үзэгчтэй тэрбээр сүүлийн үед фото модель, маркетингийн чиглэлээр ажиллаж буй. Дуучин бүсгүй “Гоо үзэсгэлэнгийн нууц нь юу вэ” гэсэн асуултад үргэлж дарагддаг бөгөөд энэ жил O COUTURE брэндийн нүүр царайгаар ажиллахаар болжээ. Ингээд Анугийн “Гоо сайхан”-ыг хамтдаа тольдёё.

- **Биеийн жин:** 48 кг
- **Биеийн өндөр:** 165 см
- **Биеийн харьцаа:** 90:65:90
- **Биеийн хамгийн дуртай хэсэг:** Бэлхүүс
- **Орд:** Матар
- **Төрсөн он, сар, өдөр:** 1985.01.07
- **Үсний өнгө:** Хар
- **Нүдний өнгө:** Хар бор
- **Төгссөн сургууль:** Монгол улсын их сургууль, Хууль зүйн сургууль
- **Ажил:** “Hermosa marketing agency”-ийн захирал
- **Мэргэжил:** Эрх зүйч, бизнесийн удирдлага
- **Идэх дуртай хоол:** Салмон загас
- **Дуртай сүрчиг:** Twilly D’Hermes
- **Дуртай өнгө:** Цагаан, ягаан, нил ягаан, номин цэнхэр, шар
- **Хобби:** Экстрим спортоор хичээллэх
- **Зорилго:** 21 аймагт салбар бүхий хүүхдийн эрхийг хамгаалах үндэсний төв байгуулах, хүүхдийн эрхийг хамгаалах тухай хуульд өөрчлөлт оруулж, сайжруулах
- **Дуртай брэнд:** Үндэсний брэндүүд
- **Баримталдаг зарчим:** Худал хуурмагаас ангид, зөв зүйтэйгээр урагшилж, бүх л зүйлээ өөрийн хүчээр бүтээж, бий болгох
- **Нууц авьяас:** Олон бий
- **Багын хоч:** Байхгүй
- **Үзэх дуртай кино:** Фантастик болон нууцлаг кино үзэх дуртай. Мөн HBO-ийн цувралууд таалагддаг.
- **Хэлэх дуртай үг:** Үг, үйлдэл, үр дагавраа нийлүүлж амьдаръя
- **Өглөөг хэрхэн эхлүүлдэг вэ:** Wellness-ийн уургийн коктейл ууж эхлүүлдэг
- **Утасны дэлгэцэн дээрх зураг:** Буддагийн зураг
- **Instagram хаяг:** Urankholboo

Дахин давтагдашгүй

Г.Санжааханд, ЗГМ сонин

Эсгий урлал Монголд эрчимтэй хөгжиж буйг илтгэх *Made in Mongolia* шошготой үндэсний үйлдвэрүүд нэмэгдсээр байна. Дулаан явбал мянган лан гэдэг. Гэхдээ өвлийн улиралд дулаан атлаа загварлаг байх боломжийг “Дэгжин гоо” брэндийг энэ удаагийн “Би үйлдвэрлэгч” буландаа онцолж байна.

ХҮЙТЭН ГАЗАР ЭСГИЙ ТААВЧИГ АМИНД ОРСОН

Хэдийгээр эсгий гутал үйлдвэрлээд жил болж байгаа ч өнөөдрийг хүртэл чамлахааргүй олон үйлчлүүлэгчтэй болжээ. “Дэгжин гоо” брэндийг үүсгэн байгуулагч Т.Рэнцэнханд өөрийн хоббигоо хөгжүүлэн 2012 оноос загварын чиглэлээр ажиллаж байгаа аж. Тэрбээр МУИС-ийн Олон улсын харилцааны анги төгссөн боловч мэргэжлээрээ нэг ч удаа ажиллаагүй байна. Сургуулиа төгсөөд ажлынхаа гарааг агаарын тээврийн Korean air болон МИАТ компанид онгоцны үйлчлэгчээр ажилласнаар эхэлжээ. Гэвч өөрийн хүсэл сонирхлыг хөгжүүлэх боломж төдийлэн байгаагүйгээс зургаан жилийн дараа онгоцны үйлчлэгчийн ажлаа орхисон байна. Ингээд хувцас загварын чиглэлээр тууштай ажиллаж эхэлсэн аж. Анх Монголын уламжлалт болон европ загварын хувцасны дизайн гаргаж, урласаар цөөнгүй тооны захиалагчтай болсон байв.

Т.Рэнцэнханд “Одоогоос хоёр жилийн өмнө БНХАУ-д байхад хөл их даараад дулаан, хөлд хөнгөн эсгий гутал гэр бүлийнхэн рүүгээ захисан юм. Гэтэл эсгий гутал байхгүй, дандаа гэрийн шаахай байв. Тэгээд ээж маань арьсан ултай, угладаг гэрийн шаахайтай хамт ноолууран оймс өгч явуулсан. Дулаан болохоор тайлах дургүй, заримдаа гадаа гарахдаа ч шаахайгаа өмсөнө. Гэхдээ гэрт өмсөх зориулалттай хувцас гадаа мэдээж хөл дааруулна. Тухайн үед “Яагаад гадаа өмсөх боломжтой эсгий гутал байдаггүй юм бол” гэсэн бодлоос бизнесийн санаагаа олсон юм. Хүн өөрт хэрэгцээтэй зүйлээ л хийдэг юм шиг санагдсан. Тэр хүйтэн газар эсгий гэрийн шаахай аминд орсон юм даа” хэмээн ярилаа.

ЗОРИУЛАЛТЫН БУДАГ АШИГЛАН ЛАБОРАТОРИДОО ӨНГӨ ОРУУЛДАГ

Тэрбээр өнгөрсөн оны нэгдүгээр сард эх орондоо ирээд, шууд эсгий гутал хийхийг сурсан аж. “Дэгжин гоо” брэнд

нь 22-43 размеров эрэгтэй, эмэгтэй болон хүүхдийн гэсэн гурван төрлийн эсгий гутал хийдэг. Харин загварын тухайд балерина, хагас болон нэхмэл түрийтэй зэрэг хийцээсээ хамааран 30-40 төрөл бий. Эсгий гутлынхаа нэхмэл түрийг гэртээ хүүхдээ хараад ажилгүй байдаг эмэгтэйчүүдээр нэхүүлдэг. Үйлдвэр дээр дөрөв, оффист хоёр гээд нийт зургаан ажилтантай, тусдаа будгийн лабораторитойгоор үйл ажиллагаагаа явуулж байна. Бүтээгдэхүүний хувьд улаан, хар, цэнхэр, саарал, ягаан, хүрэн улаан, бор гэсэн долоон өнгөтэй. Нэг долоо хоногт хар, дараагийн долоо хоногт цэнхэр зэрэг нэг өнгө дагнаж, бүтээгдэхүүнээ гаргадаг. “Хэзээ ч гар аргаар ноосыг будаж болохгүй. Энэ нь эрүүл мэндэд маш сөрөг нөлөөтэй” гэж Т.Рэнцэнханд хэлэв. Тиймдээ ч цөөн ажилтантай, цомхон үйлдвэртээ заавал лаборатори нээхийг чухалчилсан байна.

Харин Германаас авчирсан зориулалтын будгаар өнгө оруулдаг. “Энэхүү будаг нь хивсний будагтай ижил учир угаах, өмсөх үед будаг гарахгүй. Тиймээс хивс цэвэрлэгчээр цэвэрлэх боломжтой. Харин бохирдол бага үед зөөлөн үстэй сойтог ашиглахад хангалттай. Их хэмжээгээр бохирдсон үед аяга угаагч эсвэл хивс цэвэрлэгчийн

ДЭГЖИН ГОО” БРЭНД НЬ 22-43 РАЗМЕРЫН ЭРЭГТЭЙ, ЭМЭГТЭЙ БОЛОН ХҮҮХДИЙН ГЭСЭН ГУРВАН ТӨРЛИЙН ЭСГИЙ ГУТАЛ ХИЙЖ БАЙГАА АЖ. ХАРИН ЗАГВАРЫН ХУВЬД БАЛЕРИНА, ХАГАС БОЛОН НЭХМЭЛ ТҮРИЙТЭЙ ЗЭРЭГ ХИЙЦЭЭСЭЭ ХАМААРААД 30-40 ТӨРӨЛ БИЙ.

хөөсөөр арчиж, усаар зайлаад хатаана. Ингэхдээ их норгож болохгүй. Хүмүүс шууд угаалгын машинд хийж, угаах гээд байдаг. Тэгж болохгүй. Ноос учраас эсгийрээд улам жижиг болдог” хэмээн бүтээгдэхүүнээ хэрхэн цэвэрлэх талаар Т.Рэнцэнханд тайлбарлав.

НАМРААС ҮЙЛДВЭРЭЭ ӨРГӨЖҮҮЛЖ, БҮТЭЭГДЭХҮҮНИЙХЭЭ ТООГ НЭМНЭ

“Дэгжин гоо” брэнд нь эсгий гутлын загвараа байнга шинэчилдэг. Тиймээс нэг загварын гутал олон тоогоор гаргадаггүй аж. Т.Рэнцэнханд “Би хэзээ ч хүний хийсэн зүйлийг дуурайдаггүй. Яагаад гэвэл аливаа зүйлийг дуурайхаар өөрөө хөгждөггүй. Тиймээс ургуулан бодож загвараа гаргадаг. Шинэ загвараа өөрөө өмсөж үзээд, хөлд ямар байна гэж туршиж үзсэний л дараа

борлуулна” гэв. Хавраас эрэгтэй, эмэгтэй, хүүхдийн кэтэн загварууд гаргах аж. Харин намраас гуталтайгаа ижил ноосон пальто оёхоор төлөвлөжээ. Цаашид оймс, цамц, өмд гээд ноосоор хийж болох бүгдийг хийхээр судалж эхэлснээ ярилаа. “Энэ зунаас ажилчдаа сургаж, бэлтгэе гэж бодож байгаа. Тэгээд намраас үйлдвэрээ өргөжүүлээд бүтээгдэхүүнийхээ тоог нэмнэ. Одоо ажиллаж байгаа ажилчид маань дараагийн хүмүүсээ сургах юм” хэмээн Т.Рэнцэнханд яриу. Сард 100-200 бүтээгдэхүүн гаргадаг. Наадмын үеэр жуулчид олноор ирдэг. Мөн гадаадад сурч, амьдардаг ч эх орондоо түр ирсэн монголчууд “Дэгжин гоо” брэндийн бүтээгдэхүүнийг сонгодог учир ачаалал энгийн үеэс хоёр дахин нэмэгддэг юм. Мөн хамтран ажиллах санал ч их ирдэг ажээ. Одоогийн байдлаар АНУ, Австрали,

“Дэгжин гоо” брэнд

“Дэгжин гоо” брэнд нь бүтээгдэхүүнээ зөвхөн онлайнаар борлуулдаг

Гэрэл зургийг С.Батсайхан

Англи, ОХУ болон Европын орнууд руу бүтээгдэхүүнээ цөөн тоогоор гаргаж байна. Хавраас үйлдвэрийн гурван давхар объектоо барихаар төлөвлөжээ. Т.Рэнцэнханд “Өөрийн хүсэл мөрөөдөл болсон эсгий бүтээгдэхүүний үйлдвэр байгуулж, эх орондоо үндэсний үйлдвэрлэл хөгжүүлэхэд хувь нэмрээ оруулахыг боддог. Мөн дэлхийн олон оронд Монголынхоо нэрийг гаргасан нэрийн дэлгүүрээ нээхийг хүсдэг” хэмээв.

ЭСГИЙ ГУТЛУУД 85-140 МЯНГАН ТӨГРӨГИЙН ҮНЭТЭЙ

“Дэгжин гоо” брэндийн бүтээгдэхүүнийг жилийн дөрвөн улиралд өмсөх боломжтой учраас ажил зогсоно гэсэн ойлголт байхгүй. Гуталны хувьд 85-140 мянган төгрөгийн үнэтэй. Ноосоо малчдын гар дээрээс авдаг болбол үнээ бууруулах боломжтой гэнэ. Т.Рэнцэнханд “Ноос их үнэтэй. Дамжлагаар авдаг болохоор нэг кг нь 25-35 мянган төгрөгт хүрдэг. Манай улсад үйлдвэрлэл эрчимтэй хөгжөөгүй. Үүнээс болоод үндэсний үйлдвэрийн бүтээгдэхүүнүүд үнэтэй гардаг. Манайх гэхэд өдөрт 10-20 ширхэг бүтээгдэхүүн л гаргаж байна. Гэтэл үйлдвэрлэгч орнуудын хувьд өдөрт 200-300 мянгаар нь хийдэг. Их хэмжээгээр гаргаж, олон газар руу илгээж байна.

Гэтэл бид цөөхөн хийгээд ажилчдаа цалинжуулах, татвар, шимтгэл гээд олон талд орлогоосоо тушаах хэрэг гарна. Их хэмжээгээр зарагдаад, худалдан авах чадвар байвал хямдхан зарах боломжтой. Ноос хямд авбал үнээ хямдруулна” гэсэн юм. Ноосоо дотоодын хоёр харилцагчаас авдаг бөгөөд тэд малчдаас авч, хэд хэдэн дамжлагаар угааж цэвэрлэн, хогноос нь салгаад өгдөг аж.

БҮХ ҮЙЛЧИЛГЭЭГ НЭГ ДОРООС АВАХ БОЛОМЖТОЙ БОЛНО

“Дэгжин гоо” брэнд нь бүтээгдэхүүнээ зөвхөн онлайнаар борлуулдаг. Гурван давхар үйлдвэрт нь урлан, борлуулалтын цэг, агуулах, цэвэрлэгээ болон ноос угаах

цех зэрэг нь нэг дор төвлөрөх аж. Тэд ирэх жилийн өвөл цахилгаантай, өвдөг хүртэлх урт түрийтэй зэрэг олон загвар гаргахаар зэхэж байна. Эсгий бүтээгдэхүүнийг жилийн дөрвөн улиралд өмсөх боломжтой бөгөөд эсгий нь өвөл хоёр дахин зузаан, бусад улиралд нимгэн байдаг. Бусад эсгий гутлаас ялгарах онцлог нь өнгө жигд байхаас гадна эсгий нь ямар ч оёдолгүй гэдгээрээ давуу талтай аж. ■

ТЕНДЕРИЙН УРИЛГА

Огноо: 2020.02.07

Тендер шалгаруулалтын нэр: Цахилгааны кабель, гэрэл, хамгаалах хэрэгсэл болон бусад материал нийлүүлэгчийг сонгон шалгаруулах /багцтай/.

Тендер шалгаруулалтын дугаар/гэрээний дугаар: УСУГ-БМ-2020-12
Ус сувгийн удирдах газар эрх бүхий тендерт оролцогчдоос цахилгааны кабель, гэрэл, хамгаалах хэрэгсэл болон бусад материал нийлүүлэгчийг сонгон шалгаруулах тухай цахим тендер ирүүлэхийг урьж байна.

Тухайн тендерт эргэж төлөгдөхгүй нөхцөлтэйгээр 50,000 /тавин мянган/ төгрөгний цахим тендерийн хураамж төлж оролцоно. Тендер нь түүнийг нээсэн өдрөөс эхлэн 30 хоногийн дотор хүчинтэй байна. Тендерт оролцогч нь Санхүүгийн болон туршлагын дараах шаардлагыг хангасан байна.

Үүнд:

- Сүүлийн 2 жил буюу 2018, 2019 он тус бүрийн Аудитаар баталгаажуулсан санхүүгийн тайлан ирүүлнэ.
- Сүүлийн 2 жилд буюу 2018, 2018 он тус бүрт ижил төстэй гэрээ хийсэн тухай мэдээлэл ирүүлнэ.
- Борлуулалтын орлого нь сүүлийн 2 жил /2018, 2019/ тус бүр тухайн багц тус бүрийн төсөвт өртгийн 100 хувиас дээш байх.
- Нэг оролцогч тухайн тендерийн 2 хүртэлх багцад санал ирүүлж болно. Хэрэв 3 дахь багцад санал ирүүлсэн тохиолдолд түүнийг үнэлэхгүй болохыг анхаарна уу.

Тендерийн хамт

Багц-1 1,467,000 /нэг сая дөрвөн зуун жаран долоон мянган/ төгрөг

Багц-2 778,000.00 /долоон зуун далан найман мянган/ төгрөг,

Багц-3 300,000.00 /гурван зуун мянган/ төгрөг,

Багц-4 877,000.00 /найман зуун далан долоон мянган/ төгрөгний тендерийн баталгаа тус тус ирүүлнэ.

Хүчинтэй байх хугацаа: 2020 оны 5 дугаар сарын 6-ны өдрийг дуустал.

Тендерийг 2020 оны 3 дугаар сарын 9-ний өдрийн 10 цаг 00 минутаас өмнө цахим системээр тендерийн материалаа ирүүлэх ба нээлтэд оролцох хүсэлтэй тендерт оролцогчдыг байлцуулан тендерийг 2020 оны 3 дугаар сарын 9-ний өдрийн 10 цаг 30 минут-аас нээнэ. Сонирхсон этгээд тендерийн баримт бичиг болон бусад мэдээллийг доорх хаягаар авч болно.

Дотоодын давуу эрх тооцно.
Гадаадын этгээд оролцох эрхгүй.

Хаяг: Улаанбаатар хот, Баянзүрх дүүрэг,
Ус Сувгийн Удирдах газар, Токиогийн гудамж-5, өөрийн байр, Б.Лхагвасүрэн Утас: 70157018-123

ZGM DAILY

➡ Mongolia placed 112th in Healthiest Country Index

Mongolia's Health system scored 35.4 out of 100 and placed in 112th out of 169 countries, according to this year's edition of the Bloomberg Healthiest Country Index.

➡ CGA: Disposable face mask import rises MNT 1.5 million

As of yesterday, a total of 1.5 million units of disposable face masks were imported from 16 entities of seven countries including Turkish and Korea.

Image by Batsaikhan.S

Recipient Board of Capital Bank pays MNT 110.6 billion in debt

A total of MNT 44.7 billion was transferred to Khan Bank to compensate the insured deposits of Capital Bank for 354,260 customers

✍ Aminaа.U, ZGM Daily

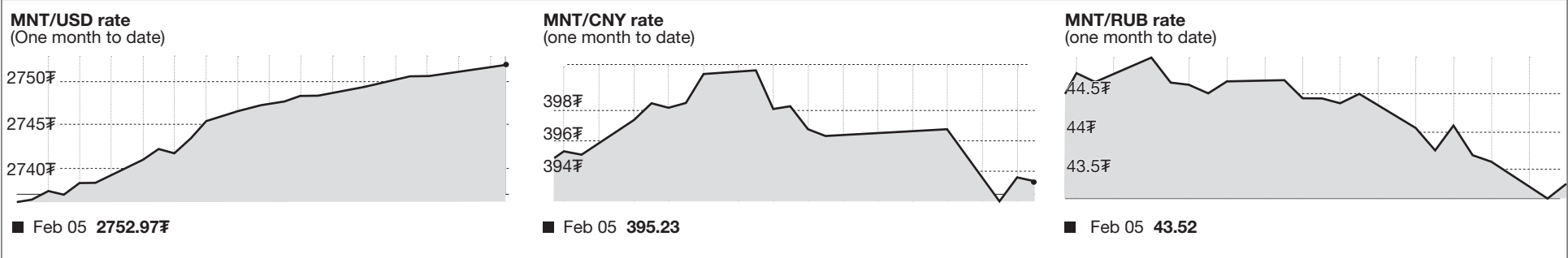
The Recipient Board of Capital Bank, liquidated by order of the President of the Bank of Mongolia (BoM) on April 8, held a press conference, presenting the activities that have been done in the last ten

months since the bank's closure. A total of MNT 44.7 billion was transferred to Khan Bank to compensate the insured deposits of Capital Bank for 354,260 customers, individuals and organizations. The Board also received payment claims and settled MNT 65.9 billion in payments from 827 claimants.

356,110 SHARES OF MIK HOLDING JSS, WHICH IS OWNED BY CAPITAL BANK, HAVE BEEN SOLD AT MNT 4.05 BILLION.

This results in a total payment of MNT 110.6 billion. Unlike in the previous cases, the process of receiving Capital Bank's ownership was registered in a new legal environment, as all of the bank's assets were transferred to the Recipient, the owners' equity was recorded as "0". In connection with the new labor law, the bank has paid a monthly salary bonus to 245 employees. 356,110 shares of MIK Holding JSS, which is owned by Capital Bank, have been sold at MNT 4.05 billion, with proceeds of MNT 4 billion for principal payment of the bonds issued by the Recipient Board, and MNT 52.5 million for interest payments. ■

FX MARKET

ZGM: HIGHLIGHTS

■ POLITICS

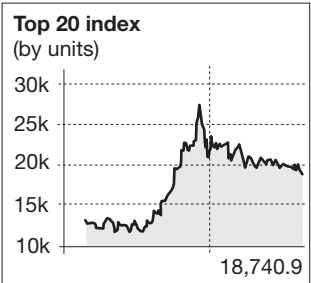
Minister of Foreign Affairs Tsogtbaatar Damdin receives Ambassador Extraordinary and Plenipotentiary of the U.S. Michael S. Klecheski on February 5. The sides exchanged views on expanding political and economic cooperation between Mongolia and the United States, the results of the recent Mongolia-U.S-Japan trilateral meeting which took place in Washington D.C

The Ambassador extraordinary and plenipotentiary to Russia Davaa Dulamsuren presented his letter of credence to Russian President Vladimir Putin on February 5, 2020.

■ ECONOMY

MIAT Mongolian Airlines and Japan Airlines launch a codeshare agreement. In this regard, ticket sales will begin on March 24 for travel from March 31, 2020.

Top 20 index drops 1.27 percent, to 18,740.9 points. MSE A index decreases 0.21 percent, to 9,348.53 points. MSE B index falls 0.81 percent, to 9,348.53 points. Market cap stands at MNT 2.67 trillion.

SOCIETY

The Chief of Disaster Prevention Departure of National Emergency Management Agency (NEMA) holds a press conference in connection with current social issues and processed coal. CO poisoned cases have not been recorded since January.

The test results of two suspicious 2019-nCov cases in Darkhan-Uul province were negative, according to the Ministry of Health. A number of suspected cases have been reported in recent days, but no virus infection has been confirmed in Mongolia.

MINING

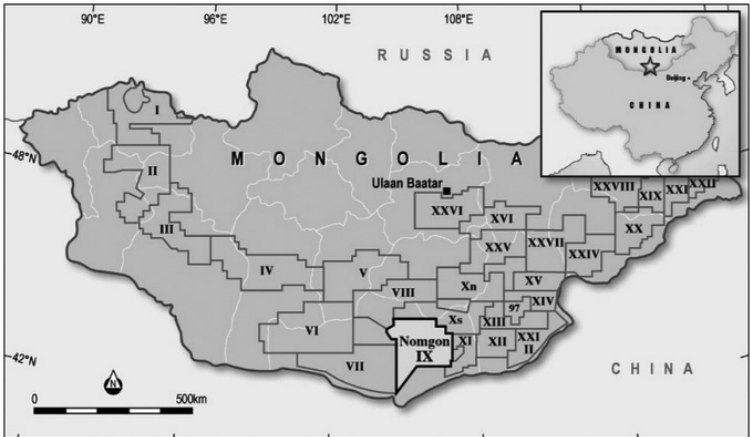
Elixir Energy announces drilling result on Nomgon IX

Elixir Energy Limited today provides an update on its drilling operations in its 100 percent owned Nomgon IX CBM PSC. Elixir’s key objective for its first exploration campaign has been to discover thick gassy coal seams below 300 meters. The results to date of the Nomgon-1 well have met that goal.

After the company announced its drilling results on Wednesday, the stock increased by 126 percent to AUD 0.04 on the Australian Stock Exchange (ASX).

The company’s Nomgon-1 core-hole well (location of current well marked on the map on the next page) has now reached a total depth (TD) of 491 meters. Logging will commence shortly and will be followed by permeability testing.

The well site geologists have measured total net coal of 82 meters of which 63 meters is deeper than 300 meters. The thickest coal seam below this 300 meter cut off point measures 51 meters (from 373 to 424 meters).

ELIXIR’S KEY OBJECTIVE FOR ITS FIRST EXPLORATION CAMPAIGN HAS BEEN TO DISCOVER THICK GASSY COAL SEAMS BELOW 300 METERS.

The logging will deliver a more accurate figure shortly. The vertical

well indicated synclinal coal seams.

Elixir’s Managing Director, Mr. Neil Young said, “We are very excited with the results to date from the Nomgon-1 well, which has met our key strategic objective of intersecting very thick and visually good quality coals within the CSG depth window. Our local Director Mr. B Byambasaikhan recently joined me for a visit to Nomgon-1, where we were again pleased to see operations being conducted safely and professionally”. ■

FOREIGN TRADE

CGA: Disposable face mask import rises MNT 1.5 million

Bayartsetseg.D, ZGM Daily

Mongolia imported 68,700 disposable face masks in January 2020 and 509,000 face masks a year earlier. Even though fewer face masks have been imported

comparing with the same period of the previous year, import swiftly grew in February.

As of yesterday, a total of 1.5 million units of disposable face masks were imported from 16 entities of seven countries

including Turkish and Korea as well as 10 individuals. Customs General Administration (CGA) reported that they are assisting the aid arrivals including face masks and protective equipment through border expeditiously. ■

SOCIETY

Mongolia placed 112th in Healthiest Country Index

Mongolia’s Health system scored 35.4 out of 100 and placed in 112th out of 169 countries, according to this year’s edition of the Bloomberg Healthiest Country Index. In other words, the country moderately went down 7 ranks compared to the last two years.

The index grades nations based on life expectancy, risk, tobacco use, and obesity. It also takes consideration of environmental forces including access to clean water and sanitation. The budget expenditure of Mongolia is approved to be MNT 13.8 trillion in 2020. Of these, 6.8 percent or MNT 943.2 billion will be spent on the Health sector. This is a decrease of 2 percentage points from last year.

According to the National Statistic Office (NSO), Mongolia’s average life expectancy extended by eight years to 70.1 since 1990 and the number of healthy infants boomed in recent years. Diseases of heart and cancer are the leading cause of death. Moreover, respiratory diseases such as influenza become a primary reason to get sick. According to the World Health Organization, 139 hospital beds allot per 10,000 people. This number reached 75.7 in Mongolia as of 2018. ■

НИЯМАЗОН АУДИТ ХХК

Улаанбаатар хот
Чингэлтэй дүүрэг, Чоймболын гудамж
НҮЭХ-ны байр 408 тоот
Утас: (976) 99135906 (976) 91005906
Ажлын утас: (976) 70145906
И-мэйл: tseneez@yahoo.com
2020.02.06 № 4420-17
ТАХАЙ НЭМ

ХАРААТ БУС АУДИТОРЫН ТАЙЛАН

Дүгнэлт

Бид “Эй Ди Юу Финанс ББСБ” ХХК-ийн 2019 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн байдлын тайлан, тухайн өдрөөр дуусвар болсон орлогын дэлгэрэнгүй тайлан, өмчийн өөрчлөлтийн тайлан, мөнгөн гүйлгээний тайлан, тодруулгаас бүрдсэн санхүүгийн тайланд аудит хийж гүйцэтгэлээ.

Бидний дүгнэлтээр хавсаргасан санхүүгийн тайлангууд нь 2019 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаарх “Эй Ди Юу Финанс ББСБ” ХХК-ийн санхүүгийн байдал хийгээд тухайн өдрөөр дуусвар болсон санхүүгийн жилийн үйл ажиллагааны үр дүн, мөнгөн гүйлгээг материаллаг зүйлсийн хувьд Санхүүгийн тайлангын олон улсын стандартууд (СТОУС)-ын дагуу үнэн, бодитой илэрхийлсэн байна.

Дүгнэлтийн үндэслэл

Бид энэхүү аудитын ажлыг Аудитын олон улсын стандарт (АОУС)-ын дагуу хийж гүйцэтгэлээ. Бид Нягтлан бодогчдын ёс зүйн олон улсын стандартын зөвлөлөөс баталсан Мэргэжлийн нягтлан бодогчдын ёс зүйн дүрэм болон Монгол Улсын Аудитын тухай хуулийн шаардлагын дагуу компаниас хараат бус байж бусад ёс зүйн үүрэг хариуцлагаа бүрэн биелүүлсэн болно. Бидний олж авсан аудитын нотолгоо нь дүгнэлт гаргахад хангалттай бөгөөд зохистой үндэслэл болсон гэдэгт бид итгэлтэй байна.

Санхүүгийн тайланд хүлээх удирдлагын үүрэг хариуцлага

Санхүүгийн тайлангаа СТОУС-ын дагуу залилан болон алдаанаас улмаас үүсч болох материаллаг буруу илэрхийллээс ангид бэлтгэхэд шаардлагатай гэж тодорхойлсон дотоод хяналтын тогтолцоог бүрдүүлэх нь удирдлагын үүрэг хариуцлага юм. Санхүүгийн тайланг гаргахдаа удирдлага нь компанийн үйл ажиллагааг тасралтгүй явуулах чадварыг үнэлэх ба нөлөөлөх асуудлыг тодруулах, нягтлан бодох бүртгэлийн тасралтгүй байх зарчмыг баримтлах үүрэгтэй.

Санхүүгийн тайлангийн аудитад хүлээх аудиторын үүрэг хариуцлага

Залилан эсвэл алдаанаас үүссэн материаллаг буруу тайланганаас санхүүгийн тайлан нь бүхэлдээ ангид эсэх талаарх үндэслэлтэй баталгаа олж авах, дүгнэлт

бүхий аудиторын тайлан гаргах нь бидний зорилго юм. Хэдийгээр үндэслэлтэй баталгаа нь өндөр түвшний баталгаа боловч АОУС-ын дагуу хийгдсэн аудитаар материаллаг буруу илэрхийлэл бүрийг олж илрүүлнэ гэсэн баталгаа болохгүй. Буруу илэрхийлэл нь залилан болон алдааны улмаас үүсч болох ба дангаараа эсвэл нийтдээ санхүүгийн тайланд үндэслэн гаргасан хэрэглэгчдийн эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөх магадлалтай бол материаллагт тооцно.

АОУС-ын дагуу бид аудитын туршид мэргэжлийн үл итгэх байр сууринаас хандаж, мэргэжлийн итгэл үнэмшил бүхий үнэлэлтийг хийдэг. Бид мөн:

- Залилан болон алдааны улмаас үүсч болох санхүүгийн тайлан материаллаг буруу илэрхийлэгдэх эрсдэлийг тодорхойлж, тохирох аудитын горимыг боловсруулж, дүгнэлтийн үндэслэл болохуйц нотолгоог олж авдаг. Залилан нь хуйвалдах, бичиг баримт хуурамчаар үйлдэх, санаатайгаар орхигдуулах, буруу мэдэгдэл хийх, дотоод хяналтыг зөрчих зэрэгтэй холбоотой үүсдэг тул алдаанаас үүдэн гарсан буруу тайлангальг илрүүлэхгүй байх эрсдэлээс өндөр байдаг.
- Компанийн дотоод хяналтын үр нөлөөтэй байдалд дүгнэлт өгөх зорилгоор бус тухайн нөхцөл байдалд тохирохуйц аудитын горим боловсруулахын тулд аудитад хамааралтай дотоод хяналтын талаар ойлголт олж авдаг.
- Удирдлагын зүгээс мөрдөж буй нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогуудын зохистой байдал болон хийсэн тооцроллуудын үндэслэлтэй байдал, холбогдох тодруулгуудыг үнэлдэг.
- Компанийн үйл ажиллагаа тасралтгүй явуулах чадамжид мэдэгдэхүйц материаллаг тодорхой бус байдал байна гэж дүгнэвэл, бид аудиторын тайландаа санхүүгийн тайлангийн холбогдох тодруулгыг хийж өгөх эсвэл дүгнэлтээ өөрчлөх шаардлагатай болдог. Аудиторын тайлан гарах өдөр хүртэл олж авсан аудитын нотолгоонд үндэслэн бид дүгнэлтээ гаргадаг. Гэхдээ ирээдүйн үйл явдал эсвэл нөхцөл байдал компанийн тасралтгүй байх зарчмыг алдагдуулж болно.
- Тодруулгуудыг оролцуулан санхүүгийн тайлангийн ерөнхий агуулга болон бүтцийг бүхэлд нь үнэлдэг ба ач холбогдол бүхий ажил гүйлгээ, үйл явдлуудыг санхүүгийн тайланд үнэн зөв тодруулах шаардлагыг хангахуйц байдлаар илэрхийлсэн эсэхийг тодорхойлдог.

Бид засаглал хариуцсан эрх бүхий этгээдэд аудитын үйл ажиллагааны төлөвлөсөн цар хүрээ, аудит гүйцэтгэх

цаг хугацаа болон аудитын явцад олж илрүүлсэн томоохон асуудлуудын талаар мэдээлдэг бөгөөд үүнд дотоод хяналтын дутагдалтай талууд мөн багтдаг.

Тайлангийн хэрэглээ

Энэхүү тайланг талуудын хооронд байгуулсан аудитын ажлын гэрээт захидалд заасны дагуу компанийн хувьцаа эзэмшигчдэд зориулж бэлтгэсэн. Бид энэхүү тайлангийн агуулгын хүрээнд өөр аливаа нэг гуравдагч талын өмнө хариуцлага хүлээхгүй болно.

3.Цэцэрлэг
Зөхирлөл
Ниямазон аудит ХХК

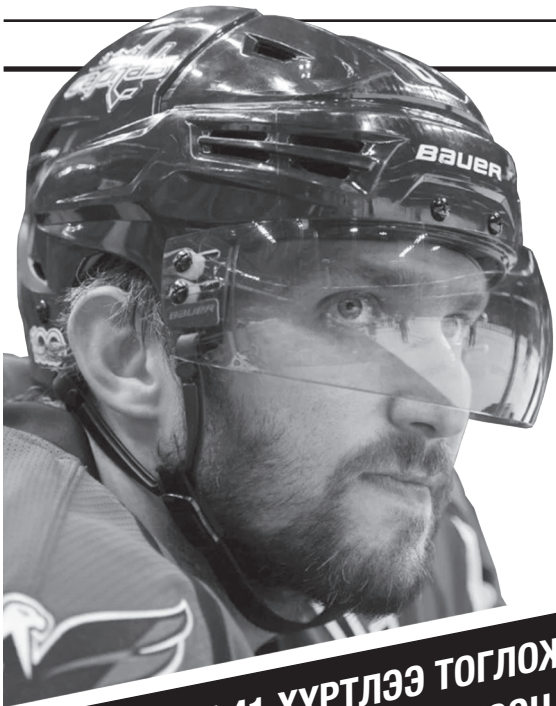
Эй Ди Юу Финанс ББСБ

АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ХУРААНГУЙ

Мянган төгрөгөөр	2018 оны 12 дугаар сарын 31	2019 оны 12 дугаар сарын 31
Санхүүгийн байдлын тайлан		
Мөнгөн хөрөнгө	132 551,6	237 749,9
Зээл	874 796,2	1 201 552,6
Бусад авлага	147 694,7	41 105,7
Үндсэн хөрөнгө	6 840,0	7 293,4
Биет бус хөрөнгө	1 813,9	1 299,3
НИЙТ ХӨРӨНГӨ	1 163 696,4	1 489 000,9
Богино хугацаат өр төлбөр	1 808,4	29 861,0
Энгийн хувьцаа	1 137 898,0	1 400 000,0
Хуримтлагдсан ашиг	23 990,0	59 139,9
НИЙТ ӨР ТӨЛБӨР БА ЭЗДИЙН ӨМЧ	1 163 696,4	1 489 000,9
Орлогын дэлгэрэнгүй тайлан		
Хүүгийн орлого	113 957,8	178 232,9
Хүүгийн зардал	4 094,9	(2,8)
Цэвэр хүүгийн орлого	109 862,90	178 235,70
Хүүгийн бус орлого	2 303,9	5 250,8
Хүүгийн бус зардал	79 224,2	120 968,3
Үндсэн бус үйл ажиллагааны орлого	1 631,7	5 394,6
Үндсэн бус үйл ажиллагааны зардал	7 126,8	2 201,9
Татвар төлөхийн өмнөх ашиг	27 447,5	65 710,9
Орлогын татварын зардал	3 457,4	6 571,0
ЦЭВЭР АШИГ	23 990,1	59 139,9

Мөнгөн гүйлгээний тайлан

Мөнгөн орлогын дүн	117 893,4	1 428 300,0
Мөнгөн зарлагын дүн	607 954,0	1 323 101,8
ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ	(490 060,6)	105 198,2
Мөнгөн хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	622 612,2	132 551,6
Мөнгөн хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	132 551,6	237 749,9

Агуу Гретцкигийн амжилтыг Овечкин эвдэж чадах уу

ОВЕЧКИН 41 ХҮРТЛЭЭ ТОГЛОЖ ЧАДВАЛ ГРЕТЦКИГИЙН ДЭЭД РЕКОРДЫГ ЭВДЭХ БОЛОМЖТОЙ ХЭМЭЭН МЭРГЭЖИЛТНҮҮД ТООЦЖЭЭ

Г.Баярсайхан, ЗГМ сонин

NHL буюу Үндэсний хоккейн лигийн “Вашингтон Кэпиталс” багийн довтлогч Александр Овечкин энэ улиралд онцгой сайн байна. Тэрбээр улирал эхэлснээс хойш 40, нийт карьерын 698 дахь гоолоо оруулснаар бүх цаг үеийн наймд бичигдэх болов. Энэхүү галзуу эхлэлийн дараа түүнийг домогт Уэйн Гретцкигийн мөнхийн гэгдсэн дээд амжилтыг эвдэх боломжтой эсэх талаар хоккейн мэргэжилтнүүд бичих боллоо.

Гретцки NHL-д өнгөрүүлсэн 20 жилдээ 1487 тоглолтод оролцож, 894 гоол хийжээ. Харин орос эр түүнээс 196 гоол дутуу яваа юм. Овечкиний хувьд нэг тоглолтод дунджаар 0.61 гоол хийдэг гэх статистик бий. Энэ эрчээрээ явна гэж тооцвол түүнд дахин 321 тоглолт буюу дахин дөрвөн улирал хэрэгтэй. Гэхдээ удахгүй 35 нас хүрэх хүн дахин дөрвөн жил ийм өндөр түвшинд тоглоно гэдэг амаргүй. Жилээс жилд оруулах гоолын тоо буурах нь ч ойлгомжтой. Тиймээс 41 хүртлээ тоглож чадвал Гретцкигийн дээд рекордыг эвдэх боломжтой хэмээн мэргэжилтнүүд тооцжээ.

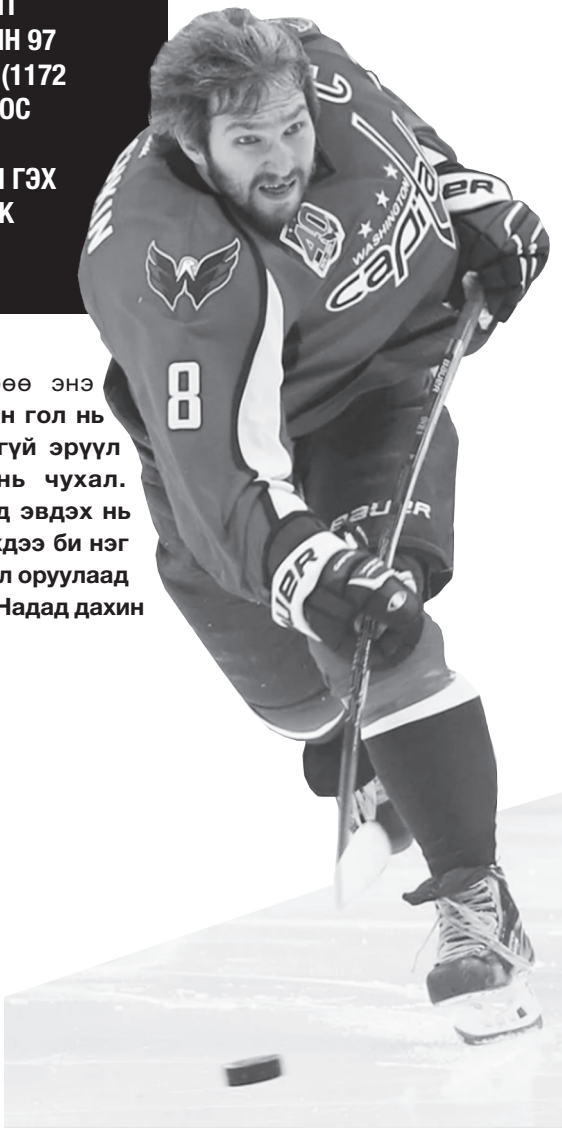
С.Айзерман 34-тэйдөө

улиралд 35 гоол оруулж байсан. Ф.Эспозита 1978-1979 оны улиралд 42 гоол хийхдээ 36 настай байв. Б.Шэнэхан 37 настайдаа улиралд 40 гоол оруулсан, Я.Ягр 40 гарсан хойноо улиралд 24 болон 27 гоол хийсэн гээд нас ахисан ч амжилттай тоглосоор байсан жишээ олон бий. Эндээс харвал Гретцкийн дээд амжилтыг эвдэх Овечкиний мөрөөдөл биелшгүй зүйл биш мэт санагдана.

Хамгийн гол нь тэрбээр барагтай л бол гэмтдэггүй, төмөр мэт биетэй нэгэн. 2005 онд лигт элссэнээсээ хойш нийт тоглолтын 97 хувьд нь (1172 тоглолтоос 1137-д) оролцсон гэх статистик байна. Хүнд гэмтэл авчихалгүй дахин 5-6 улирал тогловол Гретцкигийн мөнхийн рекорд санаанд багтаад ирэх биз ээ.

ХАМГИЙН ГОЛ НЬ ТЭРБЭЭР БАРАГТАЙ Л БОЛ ГЭМТДЭГГҮЙ, ТӨМӨР МЭТ БИЕТЭЙ НЭГЭН. 2005 ОНД ЛИГТ ЭЛССЭНЭЭСЭЭ ХОЙШ НИЙТ ТОГЛОЛТЫН 97 ХУВЬД НЬ (1172 ТОГЛОЛТООС 1137-Д) ОРОЛЦСОН ГЭХ СТАТИСТИК БАЙНА.

Овечкин өөрөө энэ талаар “Хамгийн гол нь бэртэл гэмтэлгүй эрүүл саруул байх нь чухал. Мэдээж рекорд эвдэх нь чухал л даа. Гэхдээ би нэг улиралд 100 гоол оруулаад байж чадахгүй. Надад дахин

5-6 жил хэрэгтэй гэдгийг мэднэ. Үүнийг хийхийн тулд би эрүүл байх ёстой” хэмээн өгүүлжээ. Ямартай ч хоккейн хамгийн хүчирхэг лигийн нэгэн агуу рекорд эвдэгдэх мөчийг бид ойрын жилүүдэд харж магадгүй байна. ■

NHL-ийн түүхэнд хамгийн олон гоол оруулсан тоглогчид

№	Нэр	Тоглолт	Гоол	Дундаж
1	У.Гретцки	1487	894	0.60
2	Г.Хоу	1767	801	0.45
3	Я.Ягр	1733	766	0.44
4	Б.Халл	1269	741	0.58
5	М.Дион	1348	731	0.54
6	Ф.Эспозито	1282	717	0.55
7	М.Гартнер	1432	708	0.49
8	А.Овечкин	1137	698	0.61

Н.Төгсцогтын дээлийн захыг мушгия

Энэ амралтын өдрүүдэд болох онцлох тэмцээнүүдийг Монголын телевизүүд шууд дамжуулан үзүүлнэ.

UNILIVE88-ААР Н.ТӨГСЦОГТЫН ТУЛААНЫГ ШУУД ДАМЖУУЛНА

Мэргэжлийн боксын ертөнцөд нэгэн сонирхолтой тулаан ням гарагт болох гэж байна. Мэргэжлийн боксын рингэн дээрх бүх тулаандаа ялалт байгуулсан IBO холбооны аварга, гавьяат тамирчин Нямбаярын Төгсцогт, WBC холбооны аваргын бүсийн төлөө яг одоогоор аваргын бүсийг эзэмшиж буй, дөрвөнтөө аваргаа хамгаалсан Гари Расселлийн эсрэг тулалдана. Тиймээс хөдөлмөрийн баатар Э.Бадар-Ууган, гавьяат тамирчин Д.Отгондалай тэргүүтэй хүмүүс Н.Төгсцогтыг дэмжиж, захыг нь мушгихаар АНУ-ын Нью-Йорк хотын зүг хүлгийн жолоо залжээ. Тэгвэл Монголын тулаан сонирхогчдод Uni-Live88, DDish900, LookTV-р шууд дамжуулахаар бэлтгэлээ хангасан байна.

ДЭЛХИЙН ШИЛДЭГ ЖҮДОЧДЫН БАРИЛДААНЫГ SPS ГАРГАНА

Олон улсын жүдо бөхийн холбооны хуанлигаар хоёрдугаар сард хоёр “Их дуулга” ангиллын тэмцээнтэй. Тэгвэл эхнийх нь буюу Парисын “Их дуулга” тэмцээн маргааш эхэлнэ. Уг тэмцээн таван тэмцээн зэрэг болох бөгөөд 800 орчим жүдоч Парист цугларчээ. Монголын 20 бөх уг тэмцээнд зодоглох бөгөөд өөрийн орны жүдочид болон дэлхийн шилдгүүдийн барилдааныг SPS суваг бямба, ням гарагт шууд дамжуулах гэж байна. Энэ бол амралтын өдрийн онцлох үзвэрүүдийн нэг байх болно. Энэхүү тэмцээнд түрүүлсэн жүдоч 5000 ам.доллар халааслах аж.

ТОРОНТО РЭПТОРС VS ИНДИАНА ПЭЙСЕРС

Өнгөрсөн улирлын аваргууд өчигдөр хүнд тоглолт хийсний эцэст “Индиана Пэйсерс”-ийг талбайдаа 109:108-аар буулган авсан билээ. Конго залуу Ибакагийн холын зайн шидэлт оновчтой болж багаа ялалтад хөтөлсөн бол тэд маргааш дахин “Индиана Пэйсерс”-тэй нүүр тулна. Гэхдээ талбайд нь очиж тоглох юм. Уг сонирхолтой тоглолтыг SPS National сувгаар бямба гарагийн өглөө 09:00 цагт шууд дамжуулан үзүүлэх нь. Аваргууд ялалтын цувралаа үргэлжлүүлэх үү, эсвэл “Пэйсерс”-ийн залуус хариугаа авах уу. ■

ЗГМ: ТОВЧХОН

■ ХӨЛБӨМБӨГ

Ирэх гуравдугаар сарын 31-нд Улаанбаатарт болох “Катар 2022” дэлхийн аваргын тэмцээн, 2023 оны Азийн Цомын тэмцээний урьдчилсан шатны Монгол, Японы шигшээ багийн тоглолтыг Японы “Фүжи” телевиз шууд дамжуулах аж. Тоглолт гуравдугаар сарын 31-ний 18:30 цагаас Монголын хөлбөмбөгийн холбооны цэнгэлдэх хүрээлэнд болох юм.

■ ШАТАР

Их Британид болдог чансаа өндөр шатарчдын Гибралтарын цомын тэмцээнд манай улсаас олон улсын мастер С.Билгүүн, их мастер А.Энхтуул нар оролцжээ. Тэднээс их мастер А.Энхтуул гадаад чансаагаа +20.6 функтээр нэмсэн байна. Түрүүлсэн эмэгтэй шатарчинд 20 мянган фунт стерлинг олгодог бөгөөд энэ жил Хятадын их мастер Тан Жонги хүртжээ.

■ NBA

NBA-ийн солилцоо наймааны цонх хаагдлаа. Үүнээс өмнө NBA-ийн гурван удаагийн аварга, 2015 оны NBA-ийн финалын “Үнэ цэнэтэй тоглогч” Андре Игуодала “Майами Хит” багтай нэгджээ. Өдгөө 36 настай тэрбээр шинэ багтайгаа хоёр жилийн 30 сая ам.долларын шинэ гэрээ үзэглэжээ. Гэрээний сүүлийн жилээ тоглогч өөрөө цуцлах эрхтэй.

■ САГСАН БӨМБӨГ

Монголын сагсан бөмбөгийн 3х3 төрлийн шигшээ багийн буурал тивд хамтарсан бэлтгэлд оролцож, нөхөрсөг тоглолт хийж байгаа билээ. Тэгвэл маргааш Словенийн Порторож хотод ээлжит нөхөрсөг тоглолтодоо оролцох бөгөөд Азиас Монгол, Катарын багийн урилгаар оролцуулж байгаа юм. Манай баг хэсэгтээ Словен, Канадын шигшээ багтай таарсан байна.

САЛМОН ЗАГАС

Салмон загас нь төгс уураг, ханаагүй тосоор баялаг хүнс бөгөөд эрүүл мэндэд чухал ач тустай омега-3 тосны агууламж хамгийн өндөр аж. Мөн эрдэс бодис кали, магни зэрэг олон төрлийн амин дэмтэй учраас бөөр, хөх, бүдүүн гэдэс, улаан хоолойн хорт хавдар, зүрхний шигдээс зэрэг өвчнөөс сэргийлдэг байна. Ингээд “Chinggis хаан challenge cup” тэмцээний аварга Caelum Caferante рестораны Ерөнхий тогооч О.Цэнгүүний Салмон загас хийх жорыг хуваалцаж байна.

ОРЦ:

- Салмон- 250 гр
- Саримс- 30 гр
- Үрлэн улаан лооль- 50гр
- Лимон- 3 хэрчим
- Лемоны хүчил- 1 а/х
- Огурцы- 50 гр
- Бууцай- 20 гр
- Давс- 10 гр
- Оливын тос- 10 гр
- Масло- 50 гр
- Ургамлын тос- 50 гр
- Виппин крем- 100 гр
- Чацаргана- 50 гр
- Төмс- 150 гр

ХЭРХЭН ХИЙХ ВЭ:

Загасаа лимоны хүчил болон давсаар амталж, түр орхино. Энэ хооронд төмсөө усанд сайтар чанаж, нухаад масло болон сүүгээр амталж, төмсний нухаш хийгээрэй. Үрлэн улаан лооль, огурцы, бууцай гурваа жигд дөрвөлжин хэрчиж, оливын тос, лимоны шүүс болон 3 гр давс хийж, холино. Загасаа шарахын өмнө хайруулын тавгаа сайтар халаах бөгөөд ургамлын тосондоо шараарай. Ингэж шарахдаа саримс болон лимоноо хамт хуурч, давсаар амтлах хэрэгтэй. Салмоноо шарахдаа хайрсаар нь удаан байлгаж, хоёр талаас нь гүйцэд болгоно. Соус хийхдээ чацарганаа кремтэйгээ цуг буцалгах бөгөөд өтгөрч, чацарганын өнгө, амт нь орох хүртэл буцалгана. Өтгөрсөн соусаа давсаар амтлан загастайгаа хольж идэхэд бэлэн болно. Амтат хоолоо бэлтгэсэн хачрын хамт таваглах л үлдлээ.

ШИМ ТЭЖЭЭЛИЙН МЭДЭЭЛЭЛ:

- Нийт калори: 280 ккал
- Уураг: 120 гр
- Нүүрс ус: 205 гр
- Өөх тос: 40 гр

